

Magdalena Środa **Przyjaźń i opór**

Arystoteles (2000). *Etyka nikomachejska*. Tłum. D. Gromska. W: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. 5 (s. 7–300). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Bauman, Z. (2016). *Obcy u naszych drzwi*. Tłum. W. Mincer. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Bloom, A. (2016). William Shakespeare Michele de Montaigne. Tłum. P. Nowak. W: P. Nowak (red.), *Historia filozofii politycznej, część druga* (s. 206–236). Warszawa: Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego.

Bonnet, M.-J. (1997). *Związki miłosne między kobietami od XVI do XX wieku*. Tłum. B. Szwarzman-Czarnota. Warszawa: Wydawnictwo Sic!

Boswell, J. (2006). *Chrześcijaństwo, tolerancja społeczna i homoseksualność. Geje i lesbijki od początku ery chrześcijańskiej do XIV wieku*. Tłum. J. Krzyspień. Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos.

Gilligan, C. (2013). *Chodźcie z nami. Psychologia i opór*. Tłum. S. Kowalski. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.

Gilligan, C. (2015). *Innym głosem*. Tłum. B. Szelewa. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.

Herer, M. (2017). *Pochwała przyjaźni*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Montaigne, M. (1985). *Próby*, t. 1. Tłum. T. Żeleński (Boy). Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Noddings, N. (1989). *Women and Evil*. Berkeley: University of California.

Nussbaum, M.C. (2008). *W trosce o człowieczeństwo*. Tłum. A. Męczkowska. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej.

Nussbaum, M.C. (2016). *Gniew i wybaczenie. Uraz, wielkoduszność, wybaczenie*. Tłum. J. Kolczyńska. Warszawa: Wydawnictwo Zielone Drzewo.

Platon (2012). *Uczta*. Tłum. A. Serafin. Warszawa: Wydawnictwo Sic!

Saint-Exupéry, A. de (2021). *Mały Książę*. Tłum. A. Kazak. Pobrane z: <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/saint-exupery-maly-ksiazke.pdf> [dostęp: 1.07.2021].

Sloterdijk, P. (2011). *Gniew i czas. Esej polityczno-psychologiczny*. Tłum. A. Żychliński. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Way, N. (2011). *Deep Secrets: Boy's Friendship and the Crisis of Connection*. Cambridge, MA: Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674061361>

Piotr Laskowski **Etla i Enta. Kilka uwag o przyjaźni, polityce i herstorii**

Materiały archiwalne

(AAN, nr zesp. 1534, sygn. 289). Archiwum Akt Nowych, nr zespołu 1534, KC PZPR w Warszawie. Pion Organizacyjny. Wydział Polityki Kadrowej. Centralna Kartoteka, sygn. 289 (dawna sygn. CK/290), Bomsztyk Etla.

(AŻIH, nr 301/1253). Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego, 301/1253 (relacja Abrahama Gerszuniego).

(RGASPI, f. 495, op. 252, d. 8976). Rosyjskie Państwowe Archiwum Historii Społeczno-Politycznej (Российский государственный архив социально-политической истории), f. 495, op. 252, d. 8976 (teczka osobowa Sary-Enty Jedliny).

(RGASPI, f. 495, op. 252, d. 9233). Rosyjskie Państwowe Archiwum Historii Społeczno-Politycznej (Российский государственный архив социально-политической истории), f. 495, op. 252, d. 9233 (teczka osobowa Etli Bomsztyk).

Opracowania

Ginzburg, C. (1989). Ser i robaki. Wizja świata pewnego młynarza z XVI w. Tłum. R. Kłos. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Ginzburg, C. (2006). Tropy. Korzenie paradygmatu poszłakowego. Tłum. T. Sierotowicz. Zagadnienia Filozoficzne w Nauce, 39, 8–65.

Laskowski, P. (2017). „Zaczęłam filozofować, rozmyślać, szukać odpowiedzi na dręczące mnie kwestie”. Wspomnienia Edwardy (Etli) Bomsztyk: biografia, emancypacja, polityka. Praktyka Teoretyczna, 23(1), 84–129. <https://doi.org/10.14746/ppt.2017.1.4>

Mark, B. (1950). Der ojsztand in bialistoker geto. Warsze: Żydowski Instytut Historyczny.

Mark, B. (1952). Ruch oporu w getcie białostockim: samoobrona, zagłada, powstanie. Warszawa: Żydowski Instytut Historyczny.

Mark, B. (1953a). W dziesiątą rocznicę powstania w getcie białostockim. Biuletyn ŻIH, 2/3(6/7), 181–197.

Mark, B. (1953b). Cum centn jortag fun ojsztand in bialistoker geto. Bleter far geschichte, 6(3), 26–31.

Mark, B. (1953c). Der ojsztand in bialistoker geto. Buenos Aires: Ikuf.

Marzec, W. (2019). The Birth of the Militant Self: Working-Class Memoirs of Late Russian Poland. East Central Europe, 46(1), 29–51. <https://doi.org/10.1163/18763308-04601003>

Montaigne, M. de (1985). Próby, t. 3. Tłum. T. Żeleński (Boy). Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Perrot, M. (1998). Les femmes ou les silences de l'histoire. Paris: Flammarion.

Perrot, M. (2017). Kobiet głos publiczny. Tłum. P. Laskowski. Poznań–Warszawa: Oficyna Wydawnicza Bractwa Trojka.

Topol, S. (1978). Paweł Finder, 1904–1944. Życie i działalność. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe–Kraków: Śląski Instytut Naukowy.

Zemon Davis, N. (2011). Powrót Martina Guerre'a. Tłum. P. Szulgit. Poznań: Żysk i S-ka.

Iwona Jakubowska-Branicka Pojęcie równej sprawiedliwości na przykładzie analizy Folwarku zwierzęcego George'a Orwella

Orwell, G. (1997). Folwark zwierzęcy. Tłum. B. Zborski. Warszawa: Wydawnictwo Da Capo.

Ossowska, M. (1959). Słowo wstępne. W: C. Perelman, O sprawiedliwości (s. 7–9). Tłum. W. Bieńkowska. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Perelman, C. (1959). O sprawiedliwości. Tłum. W. Bieńkowska. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Zborski, B. (1997). Od tłumacza. W: G. Orwell, Folwark zwierzęcy (s. 121–127). Tłum. B. Zborski. Warszawa: Wydawnictwo Da Capo.

Mariola Bieńko O seksie, cielesności i pożądaniu: prywatny i publiczny wymiar życia kobiety w wydaniu obscenicznym

Adams, J.N. (2013). Seksualizmy łacińskie. Tłum. J. Janik. Kraków: Wydawnictwo Homini.

Arendt, H. (2000). Kondycja ludzka. Tłum. A. Łagodzka. Warszawa: Fundacja Aletheia.

Arystoteles (1978). Pisma różne. Tłum. K. Leśniak. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Arystoteles (1979). O rodzeniu się zwierząt. Tłum. P. Siwek. W: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. 4 (s. 96–247). Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Arystoteles (1982). Zoologia (Historia animalium). Tłum. P. Siwek. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Bataille, G. (2008). Historia erotyzmu. Tłum. I. Kania. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia.

Beauvoir, S. de (2007). Druga płeć. Tłum. M. Leśniewska, G. Mycielska. Warszawa: Wydawnictwo Jacek Santorski & Co.

Bingham, A. (2009). Family Newspapers? Sex, Private Life, and the British Popular Press 1918–1978. New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199279586.001.0001>

Bourdieu, P. (2008). Zmysł praktyczny. Tłum. M. Falski. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Brantelid, I.E., Nilver, H., Alehagen, S. (2014). Menstruation During a Lifespan: A Qualitative Study of Women's Experiences. Health Care for Women International, 35(6), 600–616.

Brenot, Ph., Coryn, L. (2019). Sex story. Historia seksu od małp do robotów. Tłum. zbiorowe. Warszawa: Elemental.

Di Marino, V., Lepidi, H. (2014). Anatomic Study of the Clitoris and the Bulbo-Clitoral Organ. London-New York: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-04894-9>

Ducret, D. (2016). Zakazane ciało. Historia męskiej obsesji. Tłum. A.M. Nowak. Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak Horyzont.

Elias, A.S., Gill, R. (2017). Beauty Surveillance: The Digital Self-monitoring Cultures of Neoliberalism. European Journal of Cultural Studies, 21(1), 59–77. <https://doi.org/10.1177/1367549417705604>

Elias, N. (2011). O procesie cywilizacji. Tłum. T. Zabłudowski. Warszawa: Wydawnictwo W.A.B.

Elliott, A. (2008). Making The Cut: How Cosmetic Surgical Culture is Transforming Our Lives. London: Reaction Books.

European Commission (2020). Striving for a Union of Equality The Gender Equality Strategy 2020-2025. Pobrane z:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/aid_development_cooperation_fundamental_rights/gender_equality_strategy_factsheet_en.pdf [dostęp: 24.05.2021].

Fuszara, M. (red.). (2002). Kobiety w Polsce na przełomie wieków. Nowy kontrakt płci?. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Fuszara, M. (2007). Kobiety w polityce. Warszawa: Wydawnictwo Trio.

Fuszara, M. (red.). (2008). Nowi mężczyźni? Zmieniające się modele męskości we współczesnej Polsce. Warszawa: Wydawnictwo Trio.

Fuszara, M. (2011). Kobiety w samorządach lokalnych: wybory 2010. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Fuszara, M., Druciarek, M., Niżyńska, A., Zbieranek, J. (2012). Kobiety na polskiej scenie politycznej. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Gies, F., Gies, J. (2019). Życie średniowiecznej kobiety. Tłum. G. Siwek. Kraków: Wydawnictwo Znak Horyzont.

Gill, R. (2007). Gender and the Media. Cambridge: Polity Press.

Grosz, E. (1994). Volatile Bodies: Toward a Corporeal Feminism. Bloomington, IN: Indiana University Press.

Hagedorn, W., Szmidła, O. (2021). Twarz, brzuch, głowa. Warszawa: Wydawnictwo Kultura Gniewu.

Hoffmanowa, K. (1819). Pamiętka po dobrej matce, czyli ostatnie jej rady dla córki. Warszawa: Druk Przy Nowolipiu no 646.

Hyży, E. (2011). Praktyki ingerencji w ciała kobiet i dzieci w krajach kultury zachodniej i kultur afrykańskich. Autonomia i demokracja w feministycznej optyce. W: P. Bury, Z. Dziemianko (red.), Wiele twarzy kobiety - "ona" w tekstach nie tylko medycznych (s. 73-93). Poznań: Instytut Naukowo-Wydawniczy Maiuscula.

Jackson, T.E., Falmagne, R.J. (2013). Women Wearing White: Discourses of Menstruation and the Experience of Menarche. *Feminism & Psychology*, 23(3), 379-398.
<https://doi.org/10.1177/0959353512473812>

Karras, R.M. (2012). Seksualność w średniowiecznej Europie. Tłum. A. Bugaj. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Laws, S. (1990). Issues of Blood: The Politics of Menstruation. Basingstoke: Macmillan Press.
<https://doi.org/10.1007/978-1-349-21176-0>

Longhurst, R. (2001). Bodies: Exploring Fluid Boundaries. London: Routledge.

Maines, R.P. (2011). Technologia orgazmu. "Histeria", wibrator i zaspokojenie seksualne kobiet. Tłum. M. Madej. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia.

Moffat, N., Pickering, L. (2019). 'Out of Order': The Double Burden of Menstrual Etiquette and the Subtle Exclusion of Women from Public Space in Scotland. *The Sociological Review Monographs*, 67(4), 26-47.
<https://doi.org/10.1177/0038026119854253>

Newton, V.L. (2012). Status Passage, Stigma and Menstrual Management: 'Starting' and 'Being on'. *Social Theory & Health*, 10(4), 392-407. <https://doi.org/10.1057/sth.2012.13>

Newton, V.L. (2016). *Everyday Discourses of Menstruation: Cultural and Social Perspectives*. London: Springer. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-48775-9>

Owidiusz (2006). *Sztuka kochania*. Tłum. J. Ejsmond. Warszawa: Wydawnictwo Iskry.

Quint, Ch. (2019). From Embodied Shame to Reclaiming the Stain: Reflections on a Career in Menstrual Activism. *The Sociological Review Monographs*, 67(4), 187-202. <https://doi.org/10.1177/0038026119854275>

Redfield, J. (2000). Człowiek i życie domowe. W: J.-P. Vernant (red.), *Człowiek Grecji* (s. 183-220). Tłum. P. Bravo, Ł. Niesiołowski-Spanò. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Volumen.

Szreter, S. (1996). *Fertility, Class and Gender in Britain: 1860-1940*. Cambridge-New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511582240>

Welter, B. (1978). The Cult of True Womanhood: 1820-1860. W: M. Gordon (red.), *The American Family in Social-historical Perspective* (s. 313-333). New York: St. Martin's Press.

Yalom, M. (2019). *Historia żony*. Tłum. A. Kunicka. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia.

Aneta Gawkowska Klucz do nowego feminizmu: feminizm, komunitaryzm, realizm?

Allen, P. (2006). Man-Woman Complementarity: The Catholic Inspiration. *Logos*, 9(3), 87-108. <https://doi.org/10.1353/log.2006.0021>

Allen, P. (2009). *Mulieris Dignitatem Twenty Years Later: An Overview of the Document and Challenges*. *Ave Maria Law Review*, 8(1), 13-47.

Allen, P. (2016). *The Concept of Woman*, vol. 3, *The Search for Communion of Persons 1500-2015*. Grand Rapids, MI: Eerdmans.

Alvaré, H. (1997). *A New Feminism. The History Place*. Pobrane z: <http://mural.uv.es/nocermo/alvare.htm> [dostęp: 22.03.2012].

De Solenni, P.F. (2000). *A Hermeneutic of Aquinas's Mens Through a Sexually Differentiated Epistemology: Towards an Understanding of Woman as Imago Dei*. Romae: Pontificia Universitas Sanctae Crucis.

Elshtain, J.B. (1995). The New Eugenics and Feminist Quandaries. W: J.B. Elshtain, J.T. Cloyd (red.), *Politics and the Human Body: Assault on Dignity* (s. 24-40). Nashville-London: Vanderbilt University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv176kvgn.6>

Fox-Genovese, E. (1991). *Feminism Without Illusions: A Critique of Individualism*. Chapel Hill-London: University of North Carolina Press.

Fox-Genovese, E. (1996). *"Feminism is not the Story of My Life": How Today's Feminist Elite Has Lost Touch with the Real Concerns of Women*. New York: Doubleday.

Fox-Genovese, E. (2008). Równość i różnicowanie. Praktyczne problemy nowego feminizmu. W: M.M. Schumacher (red.), *Kobiety w Chrystusie. W stronę nowego feminizmu* (s. 337-354). Tłum. M. Romanek. Warszawa: Centrum Myśli Jana Pawła II.

Frazer, E., Lacey, N. (1993). *The Politics of Community: A Feminist Critique of the Liberal-Communitarian Debate*. Toronto-Buffalo: University of Toronto Press.

Friedan, B. (1963). *The Feminine Mystique*. New York: W.W. Norton.

Fuszara, M. (2007). Kobiety i mężczyźni a lokalne wzory kultury politycznej. W: J. Kurczewski (red.), *Lokalne wzory kultury politycznej* (s. 97-117). Warszawa: Trio.

Fuszara, M. (2013). Wstęp. Nierówność kobiet i mężczyzn w wyborach i sposoby jej przewyższania. W: M. Fuszara (red.), *Kobiety, wybory, polityka* (s. 3-24). Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Gawkowska, A. (2004). Biorąc wspólnotę poważnie? Komunitarystyczne krytyki liberalizmu. Warszawa: IFiS PAN.

Gawkowska, A. (2008). Nowy feminizm - poszukiwanie esencji kobiecości. *Societas/Communitas*, 2(6), 67-85.

Gawkowska, A. (2015a). New Feminism as a Response to the Modern Crisis of Community. *Philosophy and Canon Law*, 1, 67-83.

Gawkowska, A. (2015b). Skandal i ekstaza. Nowy Feminizm na tle koncepcji pojednania według Jana Pawła II. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

<https://doi.org/10.31338/uw.9788323516873>

Graham, H. (1983). *Caring: A Labour of Love*. W: J. Finch, D. Groves (red.), *A Labour of Love: Women, Work and Caring* (s. 13-30). London: Routledge and Kegan Paul.

MacIntyre, A. (1999). *Dependent Rational Animals: Why Human Beings Need the Virtues*. London: Duckworth.

Manent, P. (2014). *Przemiany rzeczy publicznej. Od Aten do całej ludzkości*. Tłum. W. Dłuski. Gdańsk: Europejskie Centrum Solidarności.

Martin, F. (1993). *Feminist Theology: A Proposal*. *Communio*, 20(2), 334-376.

Matlary, H.J. (2000). *Nowy feminizm. Kobieta i świat wartości*. Tłum. M. Ratajczak. Poznań: Wydawnictwo "W drodze".

Pateman, C. (1980). "The Disorder of Women": Women, Love, and the Sense of Justice. *Ethics*, 91(1), 20-34. <https://doi.org/10.1086/292200>

Poindexter, L. (2004). A Matter of Conscience. W: J. Ferrara, P. Sodano Ireland (red.), *The Catholic Mystique: Fourteen Women Find Fulfillment in the Catholic Church* (s. 85-106). Huntington, IN: Our Sunday Visitor.

Rousseau, M. (1990). Pope John Paul II's Teaching on Women. W: R. McInerney (red.), *The Catholic Woman* (s. 11-31). San Francisco: Ignatius Press.

Schumacher, M.M. (2013). A Woman in Stone or in the Heart of Man? Navigating between Naturalism and Idealism in the Spirit of Veritatis Splendor. *Nova et Vetera: English Edition*, 11(4), 1249-1286.

Schwarzenbach, S.A. (1996). On Civic Friendship. *Ethics*, 107(1), 97-128. <https://doi.org/10.1086/233698>

Śpiewak, P. (red.). (2004). Komunitarianie. Wybór tekstów. Tłum. P. Rymarczyk, T. Szubka. Warszawa: Aletheia.

Środa, M. (2003). Indywidualizm i jego krytycy. Współczesne spory między liberałami, komunitarianami i feministkami na temat podmiotu, wspólnoty i płci. Warszawa: Aletheia.

Tischner, J. (1995). Dramat cielesności - krajobraz wstydu. Znak, 483(8), 76-87.

Jacek Maria Kurczewski Księżniczka Pocahontas alias Mrs. Rebecca Rolfe i Ms. Julia Martinez: dialektyka intersekcyjności i niewspółmierności

Bandelier, A. (2006). The Delight Makers. Pobrane z: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/18310/pg18310-images.html> [dostęp: 8.07.2021].

Bureau of Reclamation (2007). Indian Trust Assets and Tribal Lands. Pobrane z: https://www.usbr.gov/mp/cca/newmelones/docs/5.0-Indian_Trust_Assets.pdf [dostęp: 8.07.2021].

Coffey, W., Tsosie, R.A. (2001). Rethinking the Tribal Sovereignty Doctrine: Cultural Sovereignty and the Collective Future of Indian Nations. Stanford Law & Policy Review, 12(2), 191–221. Pobrane z: <https://ssrn.com/abstract=1401586> [dostęp: 8.07.2021].

Collins, R.B. (2020). Santa Clara Pueblo v. Martinez in the Evolution of Federal Law. Tribal Law Journal, 20, article 1. Pobrane z: <https://digitalrepository.unm.edu/tlj/vol20/iss1/1> [dostęp: 8.07.2021].

Common Cause (2020). Native American Voting Practices in New Mexico: How Do We Promote an Inclusive Democracy in the COVID-19 Era? Pobrane z: <https://www.commoncause.org/new-mexico/wp-content/uploads/sites/19/2020/08/Final-Report--Native-American-Voting-Practices-in-New-Mexico-08.06.20.pdf> [dostęp: 1.07.2021].

Countries and Their Cultures (2021). Tewa Pueblos – Religion and Expressive Culture. Pobrane z: <https://www.everyculture.com/North-America/Tewa-Pueblos-Religion-and-Expressive-Culture.html> [dostęp: 8.07.2021].

Custalow, L., Daniel, A. (2007). The True Story of Pocahontas. Golden, CO: Fulcrum Publishing.

Data USA (2021). Santa Clara Pueblo. Census Place. Pobrane z: <https://datausa.io/profile/geo/santa-clara-pueblo-nm> [dostęp: 8.07.2021].

Fuszara, M. (2008). Dobrze jest być rodzyńkiem, czyli mężczyźni w zawodach sfeminizowanych. W: M. Fuszara (red.), Nowi mężczyźni? Zmieniające się modele męskości we współczesnej Polsce (s. 329–360). Warszawa: Trio.

Galtung, J. (1964). Foreign Policy Opinion as a Function of Social Position. Journal of Peace Research, 1(3-4), 206-231. <https://doi.org/10.1177/002234336400100306>

Gutiérrez, R. (1991). When Jesus Came, the Corn Mothers Went Away. Palo Alto, CA: Stanford University Press. <https://doi.org/10.1515/9780804766029>

Johnson, R. (2014). A World without Fathers: Patriarchy, Colonialism, and the Male Creator in Northwest Tribal Narratives. American Indian Quarterly, 38(3), 342-373. Pobrane z: <https://www.thefreelibrary.com/A+world+without+fathers%3A+patriarchy%2C+colonialism%2C+and+the+male...-a0381053737> [dostęp: 8.07.2021]. <https://doi.org/10.5250/amerindiquar.38.3.0342>

Jones, J.A. (1994). To Make Them Like Us: European-Indian Intermarriage in Seventeenth-Century North America. Pobrane z: <https://dx.doi.org/doi:10.21220/s2-140a-vn25> [dostęp: 8.07.2021].

Kupperman, K.O. (2000). Indians and English: Facing Off in Early America. Ithaca, NY: Cornell University Press.

Kurczewski, J. (1975). Pojęcie własności w socjologiczno-prawnych badaniach porównawczych. W: J. Kurczewski (red.), Prawo w społeczeństwie (s. 135-171). Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Kurczewski, J. (2013). Prawo do prawa. W: K. Braun (red.), Niematerialne dziedzictwo kulturowe. Identyfikacja - dokumentacja - ochrona. Interpretacja - ochrona - poglądy. Materiały z Ogólnopolskiej Sesji Naukowej, Węgorzewo 17-19 czerwca 2011 (s. 49-80). Warszawa-Węgorzewo: Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego.

MacKinnon, C.A. (1987). Feminism Unmodified: Discourses on Life and Law. Cambridge, MA: Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/2070528>

Mattaponi Indian Reservation (2021). Mattaponi History. Pobrane z: <https://www.mattaponination.com/history.html> [dostęp: 8.07.2021].

Meredith, G. (2021). Juan Francisco de Trevino. Pobrane z: <https://newmexicohistory.org/2015/07/23/juan-francisco-de-trevino/> [dostęp: 8.07.2021].

Mizielińska, J. (2012). Niebezpieczne związki? Płeć, rasa i seksualność w ramach teorii interseksjonalności i teorii queer. *Societas/Communitas*, 1(13), 171–202.

Ossowski, S. (1975). Dzieła, t. 5, Z zagadnień psychologii społecznej. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Plane, A. (2000). Colonial Intimacies: Indian Marriage in Early New England. Ithaca, MA–London: Cornell University Press.

Pula, J.S. (2008). Fact vs. Fiction: What Do We Really Know about the Polish Presence in Early Jamestown? *The Polish Review*, 53(4), 477–493.

Robertson, W. (1887). Pocahontas: Alias Matoaka, and Her Descendants through Her Marriage at Jamestown, Virginia, in April 1614, with John Rolph, Gentleman. Richmond: J.W. Randolph & English, Publishers and Booksellers. Pobrane z: https://books.google.pl/books/about/Pocahontas.html?id=16tPAAAAMAAJ&redir_esc=y [dostęp: 8.07.2021].

Robinson, B. (2021). Native American Trust Lands Explained. Pobrane z: <https://www.1tribal.com/native-american-trust-lands/> [dostęp: 8.07.2021].

Sady, W. (2019). Ludwik Fleck. W: E.N. Zalta (red.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Pobrane z: <https://plato.stanford.edu/archives/win2019/entries/fleck/> [dostęp: 8.07.2021].

Sakas, K. (2011). The Indigenous Authorship of the Narratives of the Spanish Jesuit Mission of Ajacan (1570–1572). *EHumanista*, 19. Pobrane z: https://go.gale.com/ps/i.do?p=AONE-&u=tel_a_pstcc&id=GALE%7CA360475550&v=2.1&it=r&sid=AONE&asid=bdfd2e2c [dostęp: 8.07.2021].

Scribner, C. (2020). Mattaponi and Pamunkey Tribes Give Tribute to Northam. Pobrane z: <https://vpm.org/news/articles/18388/mattaponi-and-pamunkey-tribes-give-tribute-tonortham> [dostęp: 8.07.2021].

Sharpe, T. (2012). Santa Clara Pueblo Vote on Member Rules Leaves Loose Ends. Pobrane z: https://www.santafenewmexican.com/news/local_news/santa-clara-pueblo-vote-onmember-rules-leaves-loose-ends/article_3ea83343-5059-5f87-aa25-a473d336aac1.html [dostęp: 8.07.2021].

Skenandore, F.R. (2002). Comment: Revisiting Santa Clara Pueblo v. Martinez: Feminist Perspectives on Tribal Sovereignty. Wisconsin Women's Law Journal, 17. Pobrane z: <http://www.unm.edu/~exa10/Skenandore.htm> [dostęp: 8.07.2021].

Smith, J. (1624/2006). The Generall Historie of Virginia, New-England, and the Summer Isles: With the Names of the Adventurers, Planters, and Governours from Their First Beginning, Ano: 1584. To This Present 1624. With the Proceedings of Those Severall Colonies and the Accidents That Befell Them in All Their Journyes and Discoveries. Also the Maps and Descriptions of All Those Countreyes, Their Commodities, People, Government, Customes, and Religion Yet Knowne. Divided into Sixe Bookes. By Captaine Iohn Smith, Sometymes Governour in Those Countreyes & Admirall of New England. London: I.D. and I.H. for Michael Sparkes. Pobrane z: <https://docsouth.unc.edu/southlit/smith/smith.html> [dostęp: 8.07.2021].

Smith, J. (1704/2017). The True Travels, Adventures, and Observations of Captain John Smith, Into Europe, Asia, Africa, and America From Ann. Dom. 1593. to 1629. Pobrane z: <https://www.gutenberg.org/files/55199/55199-h/55199-h.htm> [dostęp: 8.07.2021].

Smith, J. (1910). Travels and works of Captain John Smith. Edinburgh: J. Grant. Pobrane z: <https://archive.org/details/travelsworksofca01smituoft/page/n11/mode/2up> [dostęp: 8.07.2021].

Southwestern Tribal Fish Catcheries (2020). Emergency meeting, June 29, 2020. Pobrane z: <https://www.swtfc.org/page/document> [dostęp: 8.07.2021].

Spicer, E.H. (1962). Eastern Pueblos. W: E.H. Spicer, Cycles of Conquest: The Impact of Spain, Mexico, and the United States on the Indians of the Southwest, 1533–1960 (s. 152–186). Tucson, AZ: University of Arizona Press. Pobrane z: <http://www.jstor.org/stable/j.ctv1220r6w.12> [dostęp: 17.05.2021].

Swentzell, R. (2004–2005). Testimony of a Santa Clara Woman. Kansas Journal of Law and Public Policy, 14(1), 97–102.

Trent, W.P., Wells, B.W. (red.). (1901). Colonial Prose and Poetry. New York: Thomas Y. Crowell & Co. Pobrane z: www.bartleby.com/163/ [dostęp: 8.07.2021].

Tweedy, A.E. (2010). Sex Discrimination under Tribal Law. William Mitchell Law Review, 36(2), article 5. Pobrane z: <https://open.mitchellhamline.edu/wmlr/vol36/iss2/5> [dostęp: 17.05.2021].

U.S. Departament of the Interior Natural Resources and Revenue Data (2021). Native American Ownership and Governance of Natural Resources. Pobrane z: <https://revenue.data.doi.gov/how-revenue-works/native-american-ownership-governance/> [dostęp: 8.07.2021].

Weber, M. (2016). Asceza i duch kapitalizmu. W: M. Weber, Szkice z socjologii religii (s. 2–80). Tłum. J. Prokopiuk, H. Wandowski. Kraków: Vis-à-vis Etiuda.

Wesołowski, W. (1980). Klasy, warstwy, władza. Warszawa: Książka i Wiedza.

Wikipedia (2021a). Pamunkey Indian Reservation. Pobrane z: https://en.wikipedia.org/wiki/Pamunkey_Indian_Reservation [dostęp: 8.07.2021].

Wikipedia (2021b). Powhatan. Pobrane z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Powhatan> [dostęp: 8.07.2021].

- Wikipedia (2021c). Santa Clara Pueblo, New Mexico. Pobrane z: https://en.wikipedia.org/wiki/Santa_Clara_Pueblo,_New_Mexico [dostęp: 8.07.2021].
- Woodard, B.W. (2008). Degrees of Relatedness: The Social Politics of Algonquian Kinship in the Contact Era Chesapeake. Pobrane z: <https://dx.doi.org/doi:10.21220/s2-ra1y-p322> [dostęp: 8.07.2021].
- World Population Review (2021). Santa Clara Pueblo, New Mexico Population 2021. Pobrane z: <https://worldpopulationreview.com/us-cities/santa-clara-pueblo-nm-population> [dostęp: 5.12.2021].
- Yablon-Zug, M. (2012). Lonely Colonist Seeks Wife: The Forgotten History of America's First Mail Order Brides. *Duke Journal of Gender Law & Policy*, 20(85), 85–125.

Wojciech Pawlik **Ład społeczny a niewidzialna etyka. Od równych praw do równej życzliwości**

- Bauman, Z. (1993). *Postmodern Ethics*. Oxford, UK–Cambridge, MA: Blackwell Publishers.
- Bauman, Z. (1995). *Life in Fragments: Essays in Postmodern Morality*. Cambridge, MA: Blackwell Publishers.
- Beck, U. (2010). *A God of One's Own*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Cywiński, B. (1971). *Rodowody niepokornych*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Elias, N. (2008). *Spółeczeństwo jednostek*. Tłum. J. Stawiński. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Feliksiak, M. (2021). *Oceny działalności instytucji publicznych*. Komunikat z badań CBOS nr 38/2021. Warszawa: Centrum Badań Opinii Społecznej.
- Fletcher, J. (1966). *Situation Ethics: The New Morality*. Philadelphia: Westminster Press.
- Giddens, A. (2001). *Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności*. Tłum. A. Szulżycka. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Grabowska, M. (2018). *Bóg a sprawa polska. Poza ograniczeniami teorii sekularyzacji*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Halman, L.C.J.M. (1995). Is There a Moral Decline? A Cross-national Inquiry Into Morality in Contemporary Society. *International Social Science Journal*, 67(3), 49–69. <https://doi.org/10.1163/157092596X00123>
- Halman, L., Van Ingen, E. (2015). Secularization and Changing Moral Views: European Trends in Church Attendance and Views on Homosexuality, Divorce, Abortion, and Euthanasia. *European Sociological Review*, 31(5), 616–627. <https://doi.org/10.1093/esr/jcv064>
- Kiciński, K. (2008). Autonomia moralna – wartość epoki postautorytarnej (w świetle rozważań Stanisława Ossowskiego). W: J. Mariański, L. Smyczek (red.), *Wartości, postawy i więzi moralne w zmieniającym się społeczeństwie* (s. 377–411). Kraków: Wydawnictwo WAM, Polskie Towarzystwo Socjologiczne.
- Kiciński, K. (2010). Sumienie jako instancja moralna w świetle teorii i badań. W: J. Baniak (red.), *W poszukiwaniu sensu. O religii, moralności i społeczeństwie* (s. 165–188). Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos.

- Kořakowski, L. (1967). Etyka bez kodeksu. W: L. Kořakowski, *Kultura i fetysze* (s. 147–189). Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Luckmann, T. (1996). *Niewidzialna religia. Problem religii we współczesnym społeczeństwie*. Tłum. L. Bluszcz. Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos.
- Mariański, J. (2014). *Kontrowersje wokół relacji religii i moralności. Tożsamość czy rozbieżności. Studium socjologiczne*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Marody, M. (2002). *Przemiany religijności Polaków*. W: A. Jasińska-Kania, M. Marody (red.), *Polacy wśród Europejczyków* (s. 146–167). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Noddings, N. (1984). *Caring: A Feminine Approach to Ethics and Moral Education*. Berkeley–Los Angeles, CA: University of California Press.
- Obirek, S. (2021). *Polak katolik po przejściach*. Warszawa: Wydawnictwo CiS.
- Pawlik, W. (2007). *Grzech. Studium z socjologii moralności*. Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos.
- Petrażycki, L. (1925). *O ideale społecznym i odrodzeniu prawa naturalnego*. Warszawa: Księgarnia L. Idzikowskiego.
- Petrażycki, L. (1985). *O nauce, prawie i moralności. Pisma wybrane*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Podgórecki, A. (1977a). Etyka globalna. *Więź*, 20(9), 3–12.
- Podgórecki, A. (1977b). Global Ethics. *Polish Sociological Bulletin*, (39–40), 95–103.
- Podgórecki, A., Łoś, M. (1979). *Multidimensional Sociology*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Rifkin, J. (2009). *The Empathic Civilization*. Cambridge: Polity Press.
- Sennet, R. (1977). *The Fall of Public Man*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Singer, P. (2002). *One World: The Ethics of Globalisation*. New Haven–London: Yale University Press.
- Sorokin, P.A. (2002). *The Ways and Power of Love: Types, Factors, and Techniques of Moral Transformation*. Philadelphia–London: Templeton Foundation Press.
- Taylor, Ch. (1991). *The Ethics of Authenticity*. Cambridge, MA–London: Harvard University Press.
- Taylor, Ch. (2007). *A Secular Age*. Cambridge, MA–London: The Belknap Press of Harvard University Press.

Stefka Naoumova Empirical Characteristics of the Discriminating and Anti-Discrimination Legal Consciousness of Bulgarians

- Deflem, M. (2008) *Sociology of Law. Visions of a Scholarly tradition*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511815546>
- Dobbin, F., Kelly, E.L. (2007). How to Stop Harassment: Professional Construction of Legal Compliance in Organizations. *American Journal of Sociology*, 112(4), 1203-1243. <https://doi.org/10.1086/508788>

Kurczewski, J., Maclean, M. (eds.). (1997). *Family Law and Family Policy in the New Europe*. Aldershot, Brookfield, VT: Dartmouth.

Naoumova, S. (1997). Ethnicity and Family: The Context of Family Law in Bulgaria. In: J. Kurczewski, M. Maclean (eds.), *Family Law and Family Policy in the New Europe* (p. 57–95). Aldershot, Brookfield, VT: Dartmouth.

Naoumova, S. (2005). Ethnicity and Expectations Concerning Family Law and Family Values in Bulgaria. In: M. Maclean (ed.), *New Family Law and Family Values* (p. 277–295). London: Hart Publishing.

Naoumova, S. (2018). *Sociology of Law. Historical Traditions and Perspectives for Development*. Sofia: Bulgarian Academy of Sciences.

Podgórecki, A. (ed.). (1976). *Zagadnienia patologii społecznej*. Warsaw: PWN.

Selznick, Ph. (1959). The Sociology of Law. In: R. Merton, L. Broom, L.S. Cottrell (eds.), *Sociology Today: Problems and Prospects* (p. 115–127). New York: Basic Books.

Jolanta Arcimowicz W stronę równości płci? Zasada równego traktowania i niedyskryminacji ze względu na płeć w działalności polskiego ombudsmana

Opracowania naukowe

Arcimowicz, J. (2002). Dyskryminacja kobiet w działalności Rzecznika Praw Obywatelskich. W: M. Fuszara (red.), *Kobiety w Polsce na przełomie wieków. Nowy kontrakt płci?* (s. 103–125). Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Arcimowicz, J. (2003). *Rzecznik Praw Obywatelskich – aktor sceny publicznej*. Warszawa: Wydawnictwo Trio.

Arcimowicz, J. (2020). Dyskryminacja ze względu na religię w działalności polskiego ombudsmana – analiza socjologiczna. *Przegląd Religioznawczy*, 3(277), 71–88.

Buchnowska, N. (2013). Relacja między realizacją praw kobiet a stereotypami płci w świetle standardów ONZ i Unii Europejskiej. *Nauka*, 2, 73–93.

Chmielewska, M., Druciarek, M., Przybysz, I. (2017). Czarny Protest. W stronę nowego „kompromisu aborcyjnego”? Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Cichowicz, M., Kawalec, I. (1994). Kobiety w pracy zawodowej. *Biuletyn Centrum Europejskiego UW*, 1(94), 61–74.

Desperak, I. (2001). Stereotypy ról kobiet w reklamie telewizyjnej i praktyce rynku pracy. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica*, 29, 7–72.

Fuszara, M. (red.). (2002). *Kobiety w Polsce na przełomie wieków. Nowy kontrakt płci?* Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Fuszara, M., Druciarek, M., Niżyńska, A., Zbieranek, J. (2012). *Kobiety na polskiej scenie politycznej*. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Fuszara, M. (2021). Feminizm stosowany, czyli bunt kobiet AD 2020. Wykład 28 stycznia 2021 r. Spotkania Mistrzowskie Instytutu Socjologii UJ. Pobrane z: https://socjologia.uj.edu.pl/nauka/spotkania-mistrzowskie/-/journal_content/56_INSTANCE_HcW4YAlqebzj/15033991/147123813 [dostęp: 12.07.2021].

Górska, A. (2018). Kobiety na rynku pracy w Polsce i USA w kontekście efektu substytucyjnego Mincera. *Kobieta i Biznes / Women and Business*, (1–4), 19–27.

Łętowska, E. (1992). *Baba na świeczniku*. Bydgoszcz: Polska Oficyna Wydawnicza „BGW”.

Łętowska, E. (2005). Multicentryczność współczesnego systemu prawa i jej konsekwencje. *Państwo i Prawo*, (4), 3–10.

Margolis, H. (2019). *Oddech władzy na plecach. Ataki na prawa kobiet w Polsce*. Tłum. I. Szczypka. Warszawa: Human Rights Watch. Pobrane z: https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/poland0219pol_web.pdf [dostęp: 12.07.2021].

Podbierowa, E. (1975a). *Pozycja kobiet w dokumentach prawa międzynarodowego*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Podbierowa, E. (1975b). *Międzynarodowa ochrona praw kobiet*. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, (3), 3–22.

Skwarek, T. (2019). *Kobiety w polityce. Statystyki międzynarodowe. Opracowania tematyczne OT–676*. Warszawa: Kancelaria Senatu. Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji.

Dział Analiz i Opracowań Tematycznych. Pobrane z: https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/178/plik/ot-676_kobiety_w_polityce.pdf [dostęp: 12.07.2021].

Tomaszewska, J. (red.). (2004). *Przewycięzanie barier na drodze ku równości kobiet i mężczyzn w Polsce*. Warszawa: Sekretariat Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn.

Waszkiewicz, E. (2009). Regulacje prawne równego statusu kobiet i mężczyzn w III Rzeczypospolitej Polskiej. *Acta Universitatis Wratislaviensis. Przegląd prawa i administracji*, 79, 227–240.

Wichrowska-Janikowska, E. (1996). *Prawa kobiet w działalności Rzecznika Praw Obywatelskich*. *Biuletyn RPO – Materiały*, (30).

Artykuły prasowe

Fuszara, M. (2010). Prof. Małgorzata Fuszara o parytetach. *Gazeta Wyborcza*, 18 lutego 2010. Pobrane z: https://wyborcza.pl/1,76842,7578650,Prof_Malgorzata_Fuszara_o_parytetach.html [dostęp: 20.04.2021].

Fuszara, M. (2020a). Prof. Fuszara: Czasy grzecznych dziewczynek już się skończyły. To jest pokolenie kobiet, które odzyskały gniew. Rozmowę przeprowadziła A. Deneka. *Dziennik Gazeta Prawna*, 31 października 2020. Pobrane z: <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1494973,prof-malgorzata-fuszara-strajk-kobiet-wyrok-tk-kompromis-aborcyjny-wywiad.html> [dostęp: 20.04.2021].

Fuszara, M. (2020b). Prof. Fuszara: Rząd mówi ofiarom „nic nas nie obchodzie”, a sprawcom – „róbcie, co chcecie”. Rozmowę przeprowadziła P. Januszewska. *Krytyka Polityczna*, 25 lipca 2020. Pobrane z: <https://krytykapolityczna.pl/kraj/prof-malgorzata-fuszarakonwencja-stambulska-antyprzemocowa/> [dostęp: 15.04.2021].

Koźmiński, P. (2017). Narodowcy chcą odwołać Rzecznika Praw Obywatelskich. Czy PiS poprze zamach na Adama Bodnara? Gazeta Wyborcza, 14 września 2017. Pobrane z: <https://wyborcza.pl/7,75398,22374993,narodowcy-chca-odwolac-bodnara.html> [dostęp: 20.02.2020].

Rosłon, S. (2021). Ewa Łętowska: Skończył się Rzecznik Praw Obywatelskich taki, jakim go uczyniła Konstytucja z 1997 roku. Gazeta.pl, 15 kwietnia 2021. Pobrane z: <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114884,26985848,ewa-letowska-skonczyl-sie--rzecznik-praw-obywatelskich-taki.html> [dostęp: 20.04.2021].

Hanna Machińska **Historia magistra vitae est?**

Memorandum on the stigmatisation of LGBTI people in Poland. The Commissioner for Human Rights, Council of Europe. Strasbourg, 3 December 2020. CommDH(2020)27.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego 2021/2557 RSP z 11.03.2021 w sprawie ogłoszenia UE strefą wolności osób LGBTIQ.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Dz.U. 2016 poz. 2224.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z 16.12.2020 w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii. Dz. Urz. UE L 433/1 z 22.12.2020.

The role of local authorities with regard to the situation and rights of LGBT people in Poland. The Congress of Local and Regional Authorities, Current Affairs Committee. 17 May 2021. CG(2021)40-19.

Uchwała nr X/78/2019 Rady Gminy Istebna z 2.09.2019 w sprawie podjęcia deklaracji w sprawie powstrzymania ideologii „LGBT” przez wspólnotę samorządową.

Uchwała nr XIII/99/2019 Rady Miasta Rypin z 23.10.2019 w sprawie przyjęcia przez Gminę Miasta Rypin Samorządowej Karty Praw Rodzin.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493.

Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. Dz.U. 2010 nr 254 poz. 1700.

Wersje skonsolidowane Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Dz. Urz. UE C 83 z 30.03.2010. Pobrane z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2010:083:FULL&from=PL>.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 14.07.2020. Sygn. akt. III SA/GL 15/20.

Ewa Giermanowska **O (nie)zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami przez pracodawców z otwartego rynku pracy**

BAEL GUS (2021). Kwartalne i roczne dane z BAEL GUS 1993 - IV kw. 2020 roku aktualizacja 14.04.2021 roku. Pobrane z: <http://niepelnosprawni.gov.pl/p,81,bael> [dostęp: 14.07.2021].

Barnes, C., Mercer, G. (2008). Niepełnosprawność. Tłum. P. Morawski. Warszawa: Wydawnictwo Sic!

Barnes, C., Mercer, G, Shakespeare, T. (2005). Exploring Disability: A Sociological Introduction. Cambridge: Polity Press.

Barczyński, A., Habich, D. (2018). Polityka wobec niepełnosprawności: pomiędzy rehabilitacją, aktywizacją zawodową i inkluzją społeczną. W: E. Bojanowska, M. Grewiński,

M. Rymsza, G. Uścińska (red.), Stulecie polskiej polityki społecznej 1918-2019 (s. 250-283). Warszawa: MRPiPS, Narodowe Centrum Kultury.

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (2021). Zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Pobrane z: <http://niepelnosprawni.gov.pl/p,1,zatrudnienie-osob-niepelnosprawnych> [dostęp: 14.07.2021].

Blank, P. (2020). Disability Law and Policy. New York: Foundation Press.

Finkelstein, V. (1980). Attitudes and Disabled People: Issues for Discussion. New York: World Rehabilitation Fund.

Garbat, M. (2012). Zatrudnianie i rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnością w Europie. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Garbat, M. (2020). Wspieranie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na świecie. Polityki, systemy, modele. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Garbat, M., Paszkowicz, M.A. (2016). Niepełnosprawność jako przyczyna wykluczenia z rynku pracy. Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze, (4), 61-79.

Gąciarz, B., Giermanowska, E. (red.). (2009). Zatrudniając niepełnosprawnych. Wiedza, opinie i doświadczenia pracodawców. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Giermanowska, E. (red.). (2014). Zatrudniając niepełnosprawnych. Dobre praktyki pracodawców w Polsce i innych krajach Europy. Kraków: Akademia Górniczo-Hutnicza.

Giermanowska, E., Raclaw, M., Szawarska, D. (2020). Employing People with Disabilities: Good Organisational Practices and Socio-cultural Conditions. Cham: Palgrave Macmillan.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-24552-8>

Golinowska, S. (2012). O niepełnosprawności kompleksowo. Wnioski i rekomendacje. W: S. Golinowska (red.), Instytucjonalne, zdrowotne i społeczne determinanty niepełnosprawności (s. 433-453). Warszawa: Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Golinowska, S. (2018). Modele polityki społecznej w Polsce i Europie na początku XXI wieku. Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego.

Harpur, P. (2012). Embracing the New Disability Rights Paradigm: The Importance of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Disability & Society, 27(1), 1-14.
<https://doi.org/10.1080/09687599.2012.631794>

ILO (2014). Business as Unusual: Making Workplaces Inclusive of People with Disabilities. Geneva. Pobrane z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_316815.pdf [dostęp: 14.07.2021].

ILO (2020). Questions on Disability and Work: Key Issues on Promoting Employment of Persons with Disabilities. Geneva. Pobrane z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_741706.pdf [dostęp: 14.07.2021].

ILO, OECD (2018). Labour Market Inclusion of People with Disabilities. Paper presented at the 1st Meeting of the G20 Employment Working Group 20-22 February 2018, Buenos Aires, Argentina.

Pobrane z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---inst/documents/publication/wcms_646041.pdf [dostęp: 14.07.2021].

Jones, M.K. (2008). Disability and the Labour Market: A Review of the Empirical Evidence. *Journal of Economic Studies*, 35(5), 405-424. <https://doi.org/10.1108/01443580810903554>

Kojder, A. (1998). Destrukcyjność normatywności: jej współczesne przejawy i skutki społeczne. W: A. Sułek, M.S. Szczepański (przygot.), Śląsk - Polska - Europa. Zmieniające się społeczeństwo w perspektywie lokalnej i globalnej. X Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego (s. 354-370). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Kubicki, P. (2017). *Polityka publiczna wobec osób z niepełnosprawnościami*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza SGH.

Kurowski, K. (2014). *Wolności i prawa człowieka i obywatela z perspektywy osób z niepełnosprawnościami*. Warszawa: Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich.

Kwiatkowska-Ciotucha, D., Załuska, U., Grześkowiak, A. (2020). *Osoby z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy. Bariery skutecznej inkluzji w miejscu pracy*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego.

Marody, M., Lewicki, M. (2010). Przemiany ideologii pracy. W: J. Kochanowicz, M. Marody (red.), *Kultura i gospodarka* (s. 85-128). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Mica, A. (2015). Unintended Consequences: History of the Concept. W: J.D. Wright (red.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, vol. 24 (s. 744-749). Oxford: Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.03176-7>

Mica, A. (2018). *Sociology as Analysis of the Unintended: From the Problem of Ignorance to the Discovery of the Possible*. Abingdon-New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315226477>

Mikołajczyk-Lerman, G. (2013). *Między kluczeniem a integracją - realizacja praw dziecka niepełnosprawnego i jego rodziny*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. <https://doi.org/10.18778/7525-927-8>

North, D.C. (2006). Efektywność gospodarcza w czasie. Tłum. A. Lompart. W: A. Jasińska-Kania, L.M. Nijakowski, M. Ziółkowski (oprac.), *Współczesne teorie socjologiczne*, t. 1 (s. 553-562). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Oliver, M. (1990). *The Politics of Disablement*. Basingstoke: Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-1-349-20895-1>

Raław, M., Szawarska, D. (2018). Ukryte/niewidoczne niepełnosprawności a polityka tożsamości i etykietowania w życiu codziennym. *Przegląd Socjologii Jakościowej*, 14(3), 30-46. <https://doi.org/10.18778/1733-8069.14.3.03>

Russell, M., Malhotra, R. (2002). Capitalism and Disability. *Socialist Register*, 38, 211-228. Pobrane z: <https://socialistregister.com/index.php/srv/article/view/5784/2680> [dostęp: 14.07.2021].

Rymsza, M. (2016). Niepełnosprawny jako aktywny obywatel - problematyka integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w Polsce. W: E. Zakrzewska-Manterys, J. Niedbański (red.),

Samodzielni, zaradni, niezależni. Ludzie niepełnosprawni w systemie polityki, pracy i edukacji (s. 13-46). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. <https://doi.org/10.18778/8088-074-0.02>

Sen, A. (2000). Nierówności. Dalsze rozważania. Tłum. I. Topińska. Kraków: Wydawnictwo Znak.

Standing, G. (2014). Prekariat. Nowa niebezpieczna klasa. Tłum. K. Czarnecki, P. Kaczmarek, M. Karolak. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Szarfenberg, R. (2010). Marginalizacja i wykluczenie społeczne - panorama językowo-teoretyczna. W: R. Szarfenberg, C. Żóładowski, M. Theiss (red.), Ubóstwo i wykluczenie społeczne - perspektywa poznawcza (s. 121-142). Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa.

Śledziwska, K., Włoch, R. (2020). Gospodarka cyfrowa. Jak nowe technologie zmieniają świat. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323541943>

White, S. (2008). Równość. Tłum. M. Wilk. Warszawa: Wydawnictwo Sic!

Akty prawne

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. Dz.U. 2012 poz. 1169.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dz.U. 1997 nr 123 poz. 776 z późn. zm.

Elżbieta Zakrzewska-Manterys Upośledzenie umysłowe a równouprawnienie podmiotów

Adorno, T.W. (1986). Dialektyka negatywna. Tłum. K. Krzemieniowa. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Bourdieu, P. (2006). Medytacje pascaliańskie. Tłum. K. Wakar. Warszawa: Oficyna Naukowa.

Deary, I.J. (2012). Inteligencja. Tłum. E. Wojtych. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Foucault, M. (2006). Słowa i rzeczy. Archeologia nauk humanistycznych. Tłum. T. Komendant. Gdańsk: Słowo/obraz terytoria.

Gadamer, H.-G. (2011). Problem inteligencji. W: H.-G. Gadamer, O skrytości zdrowia (s. 61–78). Tłum. A. Przyłębski. Poznań: Media Rodzina.

Heidegger, M. (1977a). Czas światooobrazu. Tłum. K. Wolicki. W: M. Heidegger, Budować, mieszkać, myśleć. Eseje wybrane (s. 128–167). Wybór K. Michalski. Warszawa: Czytelnik.

Heidegger, M. (1977b). List o „humanizmie”. Tłum. J. Tischner. W: M. Heidegger, Budować, mieszkać, myśleć. Eseje wybrane (s. 76–127). Wybór K. Michalski. Warszawa: Czytelnik.

Heidegger, M. (1977c). Przewyciężenie metafizyki. Tłum. M.J. Siemek. W: M. Heidegger, Budować, mieszkać, myśleć. Eseje wybrane (s. 284–315). Wybór K. Michalski. Warszawa: Czytelnik.

Horkheimer, M. (2007). Krytyka instrumentalnego rozumu. Tłum. H. Walentowicz. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Horkheimer, M., Adorno, T.W. (2010). Dialektyka oświecenia. Fragmenty filozoficzne. Tłum. M. Łukasiewicz. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.

Krause, A. (2013). Pedagogika specjalna w obronie człowieczeństwa – polemika z Elżbietą Zakrzewską-Manterys. *Studia Edukacyjne*, (24), 51–63.

Silverman, D. (1981). The Child as a Social Object: Down's Syndrome Children in a Paediatric Cardiology Clinic. *Sociology of Health and Illness*, 3(3), 254–274. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.ep10486744>

Zakrzewska-Manterys, E. (2010). Upośledzeni umysłowo. Poza granicami człowieczeństwa. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323511472>

Paweł Orzechowski Obostrzenia związane z pandemią COVID-19 jako czynnik pogłębiający i generujący nierówności społeczne. Próba analizy zjawiska w lokalnej społeczności

Augustyniak, P. i in. (2020). Stan pandemii pogłębił nierówności społeczne w Polsce.

Alert Społeczny, (8). Pobrane z: <https://oees.pl/download/1494152/> [dostęp: 24.02.2021].

Babbie, E. (2005). Badania społeczne w praktyce. Tłum. E. Betkiewicz. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Biostat (2020). Bezpieczeństwo zdrowotne podczas epidemii koronawirusa. Polacy noszą maseczki ochronne, ale nie wierzą w ich skuteczność. Pobrane z: https://www.biostat.com.pl/img/UserFiles/Raporty/bezpieczenstwo-zdrowotne-podczas-epidemii/raport_bezpieczenstw_zdrowotne_podczas_koronawirusa.pdf [dostęp: 24.02.2021].

Długosz, P. (2020). Społeczne skutki pandemii COVID-19 wśród Polaków. Pobrane z: https://ifis.up.krakow.pl/wp-content/uploads/sites/9/2020/10/Spo%C5%82eczne-skutki-pandemiiw%C5%9Br%C3%B3d-Polak%C3%B3w_raport1.pdf [dostęp: 24.02.2021].

Mobile Institute (2020). Polacy w czasie kwarantanny. Pobrane z: <https://mobileinstitute.eu/report/2020/09/28/polacywczasiekwarantanny.html> [dostęp: 16.11.2021].

PBS (2020). Plany wakacyjne Polaków 2020. Pobrane z: <https://www.pot.gov.pl/attachments/article/1804/Plany%20wakacyjne%20Polak%C3%B3w%202020%200ost.pdf> [dostęp: 24.02.2021].

PwC (2020). Polski mikro, mały i średni biznes w obliczu pandemii COVID-19. Przychody, płynność i reakcja na wstrząs. Pobrane z: <https://www.pwc.pl/pl/pdf/polski-mikro-maly-srednibiznes-w-obliczu-pandemii.pdf> [dostęp: 24.02.2021].

Rybak, S. (1992). Mariawityzm. Studium historyczne. Warszawa: Lege.

Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (2020). Stan zagrożenia epidemicznego. Pobrane z: <https://rcb.gov.pl/stan-zagrozenia-epidemicznego> [dostęp: 24.02.2021].

Stochmal, M., Maciejewski, J. (2020). Globalna (de)konstrukcja ładu społecznego w obliczu pandemii COVID-19. Pobrane z: <https://uni.wroc.pl/globalna-dekonstrukcja-ladu-spoecznego-obliczu-pandemii-covid-19/> [dostęp: 24.02.2021].

Wierciszewski, M. (2021). Pandemia napędza nierówności. Grozi wolniejszym wzrostem i nasileniem przestępczości – ostrzegają eksperci. Pobrało z: <https://businessinsider.com.pl/finanse/kryzys-i-covid-19-napedzaja-nierownosci-wspolczynnik-giniego-rosnie-jakie-beda-skutki/zq0rr0w> [dostęp: 24.02.2021].

Wnuk-Lipiński, E. (1991). Nierówności społeczne: wstępne sformułowanie problemu. Przegląd Socjologiczny: Sociological Review, (39), 9–18.

Akty prawne

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 października 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Dz.U. 2020 poz. 1845.

Svitlana Shchudlo, Oksana Zabolotna, Tetiana Medina, Liudmyla Zagoruiko Female Researchers in STEM: Gender Issues in Ukrainian Academia

Bulkin, I. (2017). Changes in research structure of NAS scientists in Ukraine: gender aspect. Nauka i naukoznawstvo, No. 3 46-64. <https://doi.org/10.15407/sofs2017.04.046>

Cacace, M., Balahur, D., Bleijenbergh, I., Falcinelli, D., Friedrich, M., Kalpazidou Schmidt, E. (eds). (2015). Structural Transformation to Achieve Gender Equality in Science Guidelines.

European Institute for Gender Equality (2016a). Gender equality in academia and research. GEAR tool. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Institute for Gender Equality (2016b). Promoting gender equality in academia and research institutions: Main findings. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Institute for Gender Equality (2016c). Integrating gender equality into academia and research organisations. Analytical paper. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Institute for Gender Equality (2017). Gender Equality in Academia and Research: GEAR Tool - Guide to Structural Change in Academia and Research Organisations. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Union. Retrieved July 1, 2021, from: https://eige.europa.eu/sites/default/files/guidelines_stages_4.pdf.

EQUAL-IST (2021). Overview. Retrieved July 1, 2021, from: <https://equal-ist.eu/overview/.GEAM> (2021). Welcome to the GEAM tool. Retrieved July 1, 2021, from: <https://geam.acton-gender.eu>.

GEINCEE (2019). On the way to gender equality - Community of Practice for Gender Equality in Central and Eastern Europe. Retrieved July 1, 2021, from: <https://geincee.act-on-gender.eu/way-gender-equality-community-practice-gender-equality-central-and-eastern-europe>.

GEINCEE (2021). Gender Equality Institutionalisation Higher Education Institutions and Research Performing Institutions. Retrieved July 1, 2021, from: https://geincee.act-on-gender.eu/gender-equality-mapping?fbclid=IwAR3gm_1GK6NEekPIK8VzsPiikyf8g8bPnIN7W_D7Pfmq9NmPOYKMBaekho.

Gender audit of higher education institutions activity (2016). Kyiv: Friedrich Ebert Stiftung. Retrieved July 1, 2021, from: <https://gendercenter.sumdu.edu.ua/images/docs/12345.pdf>.
https://doi.org/10.1007/978-94-017-9553-1_44-1

Isakova, N. (2018). Gender parity in science: tendencies in the world and Ukraine. *Nauka ta naukoznavstvo*, no. 2, 68-90. <https://doi.org/10.15407/sofs2018.02.068>

Kurchenko, L. (2020). Issues of vertical gender segregation in science. *Collection of scientific papers ΛΟΓΟΣ*, 107-109. Retrieved July 1, 2021,

National Science Foundation (2020). ADVANCE: Organizational Change for Gender Equity in STEM Academic Professions. Retrieved July 1, 2021, from:
https://www.nsf.gov/funding/pgm_summ.jsp?pims_id=5383.

Sustainable Development Goals (2020). Goal 5: Achieve gender equality and empower all women and girls. Retrieved July 1, 2021, from: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>.

The Global Research Council (2016). Statement of Principles and Actions Promoting the Equality and Status of Women in Research. Retrieved July 1, 2021, from:
https://www.globalresearchcouncil.org/fileadmin/documents/GRC_Publications/Statement_of_Principles_and_Actions_Promoting_the_Equality_and_Status_of_Women_in_Research.pdf.

UNESCO (2016). STEM and Gender Advancement (SAGA) Improving Measurement and Policies for Gender Equality in STEM. A Global UNESCO project, with the support of Sweden.

UNESCO (2017). Measuring Gender Equality in Science and Engineering: the SAGA Toolkit Working Paper 2. Retrieved July 1, 2021, from: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/saga-toolkit-wp2-2017-en.pdf>.

UNESCO (2018a). Working Paper 3: The SAGA Survey of Gender Equality in STI Policies and Instruments.

UNESCO (2018b). Measuring Gender Equality in Science and Engineering the SAGA Survey of Drivers and Barriers to Careers in Science and Engineering STEM and Gender Advancement (SAGA) Improved Measurement of Gender Equality in Science, Technology and Innovation.

UNESCO (n.d.). STEM and Gender Advancement (SAGA). Retrieved July 1, 2021, from:
<https://en.unesco.org/saga>.

Drude Dahlerup Gender quotas in Politics. Popular, but contested – also among feminists

Ahmed, N. (ed.). (2018). *Women in Governing Institutions in South Asia*. Parliament, Civil Service and Local Government. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-57475-2>

Bergqvist, Ch. et al. (eds.). (1999). *Equal Democracies? Gender and Politics in the Nordic Countries*. Oslo: Scandinavian University Press.

Bonde, H. (2013). *Fordi du fortjener det. Fra feminisme til favoritisme*. Copenhagen: Gyldendal.

Butler, J. (1990). *Gender Troubles: Feminism and the Subversion of Identity*. London, New York: Routledge.

- Celis, K., Childs, S. (2020). *Feminist Democratic Representation*. New York, NY: Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oso/9780190087722.001.0001>
- Chattopadhyay, R., Duflo, E. (2004). Women as Policymakers: Evidence from a Randomized Policy Experiment in India. *Econometrica*, 72, 1409-1443. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0262.2004.00539.x>
- Cott, N. (1987). *The Grounding of Modern Feminism*. Yale University Press.
- Dahlerup, D. (1989). From a Small to a Large Minority. *Women in Scandinavian Politics*. *Scandinavian Political Studies*, 11(2), 275-298. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.1988.tb00372.x>
- Dahlerup, D. (ed.). (2006a). *Women, Quotas and Politics*. London, New York: Routledge.
- Dahlerup, D. (2006b). The Story of the Theory of Critical Mass. *Politics and Gender*, 2(4), 511-522.
<https://doi.org/10.1017/S1743923X0624114X>
- Dahlerup, D. (2014). The Critical Mass Theory in Public and Scholarly Debates. In: R. Campbell, S. Childs (eds.), *Deeds and Words. Gendering Politics after Joni Lovenduski* (p. 137-163). Colchester, UK: ECPR studies. Retrieved July 1, 2021, from:
<https://drudedahlerup.files.wordpress.com/2013/08/201501271653350162.pdf>.
- Dahlerup, D. (2018). *Has Democracy Failed Women?* Cambridge: Polity Press.
- Dahlerup, D. (2020). Gender Quotas in Politics. In: S. Maisel (ed.), *Oxford Bibliographies in Political Science*. An on-line source. New York: Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/obo/9780199756223-0295>
- Dahlerup, D., Antic Gaber, M. (2017). The Legitimacy and Effectiveness of Gender Quotas in Politics in CE Europe. *Teorija in Praksa*, 54(2), 307-316.
- Dahlerup, D., Freidenvall, L. (2005). Quotas as a Fast Track to Equal Representation for Women: Why Scandinavia is no longer the Model. *International Feminist Journal of Politics*, 7(1), 26-48.
<https://doi.org/10.1080/1461674042000324673>
- Darhour, H., Dahlerup, D. (2013). Sustainable representation of women through gender quotas: A decade's experience in Morocco. *Women's Studies International Forum*, Vol. 43, 132-142.
<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2013.04.008>
- Darhour, H., Dahlerup, D. (eds.). (2020). *Double-Edged Politics on Women's Rights in the MENA Region*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-27735-2>
- Franceschet, S., Piscopo, J.M. (2008). Gender Quotas and Women's Substantive Representation: Lessons from Argentina. *Politics & Gender*, 4(3), 393-425. <https://doi.org/10.1017/S1743923X08000342>
- Franceschet, S., Piscopo, J.M. (2012). Gender and Political Backgrounds in Argentina. In: S. Franceschet, M.L. Krook, J.M. Piscopo (eds.), *The Impact of Gender Quotas* (p. 43-56). New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199830091.003.0003>
- Freidenvall, L., Dahlerup, D. (2020). Gender, ethnicity, and political inclusion: intersectionalizing representation. In: T. Kulawik, Z. Kravchenko (eds.), *Borderlands in European Gender Studies. Beyond the East-West Frontier* (p. 230-251). Abingdon, UK, New York: Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780429290435-11>
- Fuszara, M. (2017). Poland - A Success Story? *Teorija in Praksa*, 54(2), 317-336.

- Goetz, A.M., Hassim, Sh. (2003). No Shortcut to Power. African Women in Politics and Policy Making. Cape Town: David Philip.
- Graff, A. (2020). Necessary and impossible. How Western academic feminism has traveled east. In: T. Kulawik, Z. Kravchenko (eds.), *Borderlands in European Gender Studies. Beyond the East-West Frontier* (p. 41-62). Abingdon, UK, New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429290435-2>
- Haavio-Mannila, E., Dahlerup, D., Eduards, M., Gudmundsdottir, E. (eds.). (1985). *Unfinished Democracy. Women in Nordic Politics*. Oxford: Pergamon Press.
- Htun, M. (2016). *Inclusion without Representation in Latin America: Gender Quotas and Ethnic Reservations*. New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139021067>
- Hughes, M.M. (2011). Intersectionality, Quotas, and Minority Women's Political Representation Worldwide. *American Political Science Review*, 105(3), 604-620. <https://doi.org/10.1017/S0003055411000293>
- Hughes, M.M., Paxton, P., Clayton, A.B., Zetterberg P. (2019). Global Gender Quota Adoption, Implementation, and Reform. *Comparative Politics*, 51, 219-238. <https://doi.org/10.5129/001041519X15647434969795>
- Krook, M.L. (2009). *Quotas for Women in Politics*. New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195375671.001.0001>
- Lépinard, É., Rubio-Marín, R. (2018). *Transforming Gender Citizenship. The Irresistible Rise of Gender Quotas in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108636797>
- Murray, R. (2014). Quotas for Men: Reframing Gender Quotas as a Means of Improving Representation for All. *American Political Science Review*, 108(3), 520-532. <https://doi.org/10.1017/S0003055414000239>
- Phillips, A. (1995). *The Politics of Presence*. Oxford: Oxford University Press.
- Pitkin, H. (1967). *Concepts of Representation*. Los Angeles: University of California. <https://doi.org/10.1525/9780520340503>
- Tripp, A.M. (2015). *Women and Power in Postconflict Africa*. New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781316336014>

Anna Cybulko Dyskryminacja algorytmiczna w Polsce i możliwości przeciwdziałania jej na podstawie obowiązujących regulacji prawnych

Andruszkiewicz, W. (2018). Sprawozdanie z lustracji II Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Toruniu. Pobrane z: <https://www.torun.so.gov.pl/container/sprawozdanie.pdf> [dostęp: 21.06.2021].

Assecod (b.d.). Platforma Zarządzania Oświatą – o produkcie. Pobrane z: <https://www.assecods.pl/oferta/administracja-terenowa/platforma-zarzadzania-oswiata/> [dostęp: 21.06.2021].

CCNews (2018). Systemy BPM w działach HR: automatyzacja procesów, nie ludzi. Pobrane z: <https://ccnews.pl/2018/10/19/systemy-bpm-w-dzialach-hr-automatyzacja-procesownie-ludzi/> [dostęp: 21.06.2021].

European Commission (2019). A Definition of AI: Main Capabilities and Disciplines. Pobrane z: https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/ai_hleg_definition_of_ai_18_december_1.pdf [dostęp: 21.06.2021].

European Commission (2020a). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions "A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020–2025". Brussels, 5.03.2020, COM(2020) 152 final. Pobrane z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4ed128c0-5ec5-11ea-b735-01aa75ed71a1/language-en> [dostęp: 21.06.2021].

European Commission (2020b). White Paper on Artificial Intelligence: A European approach to excellence and trust. Brussels, 19.02.2021, COM(2020) 65 final. Pobrane z: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf [dostęp: 21.06.2021].

Fundacja Panoptykon (2019). Klienci uzyskają wyjaśnienie decyzji kredytowej. W życie wchodzi nowe prawo. Pobrane z: <https://panoptykon.org/wiadomosc/klienci-uzyskaja-wyjasnieniedecyzji-kredytowej-w-zycie-wchodzi-nowe-prawo> [dostęp: 21.06.2021].

Gellert, R., Vries, K. de, Hert, P. de, Gutwirth, S. (2013). A Comparative Analysis of Anti-Discrimination and Data Protection Legislations. W: B. Custers, T. Calders, B. Schermer, T. Zarsky (red.), Discrimination and Privacy in the Information Society: Data Mining and Profiling in Large Databases (s. 61–89). Berlin–Heidelberg: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-30487-3_4

Gerards, J., Xenidis, R. (2020). Annex to the Thematic Report on Algorithmic Discrimination [dokument wewnętrzny EU Network].

Izdebski, K. (red.). (2019). alGOVrithms: Report on Algorithms Usage in Government–Citizens Relations in Czechia, Georgia, Hungary, Poland, Serbia and Slovakia. Pobrane z: <https://cрта.rs/wp-content/uploads/2019/05/alGOVrithms-State-of-Play-Report.pdf> [dostęp: 17.11.2021].

Kamińska, A. (2019). Maszyny w służbie państwa. Jak algorytmy wpływają na życie obywateli i obywaterek w Polsce i wybranych krajach regionu. Pobrane z: <https://epf.org.pl/pl/2019/05/13/maszyny-sluzbie-panstwa-algorytmy-wplywaja-zycie-obywateli-obywaterek-polscewybranych-krajach-regionu/> [dostęp: 21.06.2021].

Kędziora, K., Mazurczak A., Śmiszek, K. (2018). Unijny zakaz dyskryminacji a prawo polskie. Analiza funkcjonowania przepisów antydyskryminacyjnych w praktyce polskich sądów. Warszawa: Komisja Europejska. Przedstawicielstwo w Polsce. Pobrane z: https://ec.europa.eu/poland/sites/default/files/docs/news/ptpa_raport_www_fin.pdf [dostęp: 21.06.2021].

Kędziora, K., Śmiszek, K. (red.). (2017). Ustawa o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. Komentarz. Warszawa: Wolters Kluwer.

Klicki, W. (2018). Profilowanie bezrobotnych niezgodne z Konstytucją. Pobrane z: <https://panoptykon.org/wiadomosc/profilowanie-bezrobotnych-niezgodne-z-konstytucja-0> [dostęp: 21.06.2021].

Koc, J. (2017). Automatyzacja w HR: Jak bardzo nowoczesna technologia wpływa na pracę HR-owca?. Pobrane z: <https://www.pulshr.pl/rekrutacja/automatyzacja-w-hr-jak-bardzo-nowoczesnatechnologia-wplywa-na-prace-hr-owca,47975.html> [dostęp: 21.06.2021].

Komisja Europejska (2020). Biała Księga w sprawie sztucznej inteligencji. Europejskie podejście do doskonałości i zaufania. Bruksela, 19.02.2021, COM(2020) 65 final. Pobrane z:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/commission-white-paper-artificial-intelligencefeb2020_pl.pdf [dostęp: 21.06.2021].

Macudziński, M. (2018). System Teleinformatyczny Izby Rozliczeniowej (STIR) – nowe narzędzie zwalczania wyłudzeń skarbowych. Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu, 3(6), 69–87.

<https://doi.org/10.12775/PBPS.2018.017>

Maliszewska-Nienartowicz, J. (2012). Zwalczanie dyskryminacji wielokrotnej (na przykładzie działań Unii Europejskiej). Państwo i Prawo, (2), 34–45.

Matejuk, T. (2018). Błędy i bałagan przy rekrutacji do żłobków. Kampania Sutryka kosztem rodziców?.

Pobrane z: <https://wroclife.pl/wroclife-poleca/rekrutacja-do-zlobkow/> [dostęp: 21.06.2021].

Matłacz, A. (2018). Nie można zwalniać za częste L4. Amazon przegrał w sądzie. Pobrane z:

<https://www.prawo.pl/kadry/zwolnienie-z-pracy-za-czeste-przebywanie-na-l4-wyrokso-ws,342357.html> [dostęp: 21.06.2021].

Mileszyk, N., Paszcza, B., Tarkowski, A. (2019). AlgoPolska. Zautomatyzowane podejmowanie decyzji w służbie społeczeństwu. Kraków–Warszawa: Centrum Cyfrowe, Klub Jagielloński. Pobrane z:

<https://centrumcyfrowe.pl/wp-content/uploads/sites/16/2019/12/Algopolska-raport.pdf> [dostęp: 21.06.2021].

Ministerstwo Cyfryzacji (2018). Założenia do strategii AI w Polsce. Pobrane z:

<https://www.gov.pl/attachment/1a3fba75-c9f9-4aff-96d8-aa65ce612eab> [dostęp: 21.06.2021].

NIK (2020). Realizacja projektów informatycznych mających na celu usprawnienie wymiaru

sprawiedliwości. Pobrane z: <https://www.nik.gov.pl/plik/id,23378.pdf> [dostęp: 21.06.2021].

Niklas, J. (2019). Problem dyskryminacji automatycznej – uwagi na tle ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych. Europejski Przegląd Sądowy, (7), 4–9.

Niklas, J., Sztandar-Sztanderska, K., Szymielewicz, K. (2015). Profiling the Unemployed in Poland: Social and Political Implications of Algorithmic Decision Making. Warsaw: Fundacja Panoptykon. Pobrane z:

https://panoptykon.org/sites/default/files/leadimage-biblioteka/panoptykon_profiling_report_final.pdf [dostęp: 21.06.2021].

Niklas, J., Szumańska, M. (2014). Jakie pytania zawiera kwestionariusz profilowania bezrobotnych?.

Pobrane z: <https://panoptykon.org/wiadomosc/jakie-pytania-zawiera-kwestionariuszprofilowania-bezrobotnych> [dostęp: 21.06.2021].

OECD (2018). OECD creates expert group to foster trust in artificial intelligence. Pobrane z:

<https://www.oecd.org/going-digital/ai/oecd-creates-expert-group-to-foster-trust-inartificial-intelligence.htm> [dostęp: 21.06.2021].

Skowron, R.T. (2019). Jak to jest z dyskryminacją algorytmiczną. Pobrane z: <https://www.pb.pl/jak-to-jest-z-dyskryminacja-algorytmiczna-964121> [dostęp: 21.06.2021].

Staniłko, J.F., Kroplewski, R. (koord.). (2019). Polityka Rozwoju Sztucznej Inteligencji w Polsce na lata 2019–2027. Pobrane z:

https://www.telepolis.pl/images/2019/08/Polityka_Rozwoju_Sztucznej_w_Polsce_na_lata_2019_2027.pdf [dostęp: 21.06.2021].

- Styczyński, J. (2019). Algorytmy zamiast działu kadr? RODO studzi zapąły. Pobrane z: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/praca-i-kariera/artykuly/1421586,rodo-a-automatyczne-systemyrekrutacji-pracownikow.html> [dostęp: 21.06.2021].
- Tarkowski, A. (2019). Poland. W: M. Spielkamp (red.), Automating Society Taking Stock of Automated Decision-Making in the EU: A report by AlgorithmWatch in cooperation with Bertelsmann Stiftung, supported by the Open Society Foundations (s. 104–110). Pobrane z: https://www.ivir.nl/publicaties/download/Automating_Society_Report_2019.pdf [dostęp: 21.06.2021].
- Tomhrm (b.d.). 5 trendów w automatyzacji HR na 2018 r. Pobrane z: <https://tomhrm.com/wiedza-hr/5-trendow-automatyzacji-hr-2018/> [dostęp: 21.06.2021].
- Urbańska, J. (2018). Zamieszanie z rekrutacją do żłobków. 299 dzieci najpierw się dostało, później je wykreślili. Pobrane z: <https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,23544016,zamieszanie-z-rekrutacja-do-zlobkow-299-dzieci-najpierw-sie.html> [dostęp: 21.06.2021].
- Wierzbicki, P. (2019). Czy sztuczna inteligencja może być do mnie uprzedzona?. Pobrane z: <https://www.rp.pl/Opinie/303189979-Czy-sztuczna-inteligencja-moze-byc-do-mnie-uprzedzona---komentuje-Przemyslaw-Wierzbicki.html> [dostęp: 21.06.2021].
- Wikariak, S. (2021). Mamy prawo wiedzieć, jak dobierani są sędziowie. Pobrane z: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/orzeczenia/artykuly/8191181,slps-system-losowego-przydzieleniaspraw-informacja-publiczna-sedziowie-wyrok-nsa.html> [dostęp: 21.06.2021].
- WybieramSzkole.pl (2019). Algorytm Rekrutacji Elektronicznej. Pobrane z: <https://www.wybieramszkole.pl/blog/31/> [dostęp: 21.06.2021].

Mavis Maclean Developing cross national understanding of Family Law, Family Policies and Sociology of Family Law

- Fuszara, M. (1997), Divorce in Poland: The Effects in the Opinion of the Divorced. In: J. Kurczewski, M. Maclean (eds.), Family Law and Family Policy in the New Europe (p. 157–189). Aldershot, Brookfield, VT: Dartmouth.
- Fuszara, M., Kurczewski, J. (2015) Family Courts and Family Cases in Poland and other Post-Communist Countries. In: M. Maclean, J. Eekelaar, B. Bastard (eds.), Delivering Family Justice in the 21st Century (p. 121–144). London: Hart Publishing.
- Kurczewski, J., Czynczyk, A. (eds.). (1990). Family Gender Body in Law and Society Today. Warsaw: University of Warsaw.
- Kurczewski, J., Maclean, M. (eds.). (1997). Family Law and Family Policy in the New Europe. Aldershot, Brookfield, VT: Dartmouth.
- Maclean, M., Kurczewski, J. (eds.). (1994). Families, Politics and the Law. Oxford: Oxford University Press.
- Maclean, M. (ed.). (2000). Making Law for Families. London: Hart Publishing.
- Maclean, M. (ed.). (2005). Family Law and Family Values. London: Hart Publishing.
- Maclean, M. (ed.). (2007). Parenting after Partnering. London: Hart Publishing.

Maclean, M., Eekelaar, J.M. (eds.). (2015). *Managing Family Justice in Diverse Societies*. London: Hart Publishing.

Maclean, M., Dijksterhuis, B. (eds.). (2019). *Digital Family Justice*. London: Hart Publishing.

<https://doi.org/10.5040/9781509928552>

Weitzman, L., Maclean, M. (eds.). (1992). *Economic Consequences of Divorce. The International Perspective*. Oxford: Clarendon Press.

Anna Kwak Równość-nierówność w rodzinie: „nietypowy” sposób prowadzenia rozważań

Allen, M.S., Hawkins, J.A. (1999). Maternal Gatekeeping: Mother's Beliefs and Behaviors that Inhibit Greater Father Involvement in Family Work. *Journal of Marriage and the Family*, 61(1), 199-212.

<https://doi.org/10.2307/353894>

d'Alméras, H. (1904). *Małżeństwo u różnych narodów*. Tłum. M. Rodysowa. Warszawa-Kraków: Gebethner i Wolf.

Antosz, P. (2012). Równe traktowanie standardem dobrego zarządzania. Raport z badań sondażowych.

Pobrane z: <https://portal.uj.edu.pl/documents/4628317/aabdbce2-8ba2-4a58-b04fc28108cd068c>

[dostęp: 11.01.2021].

Beck, U. (2002). *Spółeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności*. Tłum. S. Cieśla. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Bożewicz, M. (2018a). *Kobiety i mężczyźni w domu*. Komunikat z badań nr 127/2018. Warszawa: CBOS.

Pobrane z: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2018/K_127_18.PDF [dostęp: 11.01.2021].

Bożewicz, M. (2018b). *Kobiety i mężczyźni na rynku pracy*. Komunikat z badań nr 128/2018. Warszawa: CBOS.

Pobrane z: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2018/K_128_18.PDF [dostęp: 11.01.2021].

Doniec, R. (2001). *Rodzina w wielkim mieście*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Falkowska, M. (1998). *Wychowanie dzieci w rodzinie i opieka nad nimi*. Komunikat z badań

BS/168/168/98. Warszawa: CBOS. Pobrane z: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/1998/K_168_98.PDF

[dostęp: 11.01.2021].

Firlit-Fesnak, G. (1997). *Kobiety i mężczyźni w rolach rodzinnych i zawodowych: Marzenia o partnerstwie a żywotność tradycji*. W: M. Bednarski i in. (oprac.), H. Żeglicka (red.), *Partnerstwo w rodzinie i na rzecz rodziny*. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Pełnomocnika Rządu ds. Rodziny i Kobiet oraz Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie w dniu 15 maja 1997 r. (s. 21-31). Warszawa: Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Fuszara, M. (2012). *Nowi ojcowie*. W: A. Jawłowska, W. Pawlik, B. Fatyga (red.), *Style życia, wartości, obyczaje. Stare tematy, nowe spojrzenia* (s. 172-187). Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Gaunt, R. (2008). Maternal Gatekeeping: Antecedents and Consequences. *Journal of Family Issues*, 29(3), 373-395. <https://doi.org/10.1177/0192513X07307851>

Gwiazda, M. (1993). *Tradycyjny czy partnerski model rodziny*. Komunikat z badań BS/1163/133/93. Warszawa: CBOS.

Hakim, C. (2004). Lifestyles Preferences Versus Patriarchal Values: Causal and Non-causal Attitudes. W: J.Z. Giele, E. Holst (red.), *Changing Life Patterns in Western Industrial Societies* (s. 69-91). Oxford: Elsevier. [https://doi.org/10.1016/S1040-2608\(03\)08004-3](https://doi.org/10.1016/S1040-2608(03)08004-3)

Harwas-Napierała, B. (2001). Modele ról płciowych i ich psychologiczne konsekwencje dla małżeństwa i rodziny. W: H. Liberka, M. Matuszewska (red.), *Małżeństwo: męskość, kobiecość, miłość, konflikt* (s. 75-96). Poznań: Wydawnictwo Fundacji Humaniora.

Hauser, O. (2012). Pushing Daddy Away? A Qualitative Study of Maternal Gatekeeping. *Qualitative Sociology Review*, 8(1), 34-59. <https://doi.org/10.18778/1733-8077.8.1.03>

Hurlock, B.E. (1985). *Rozwój dziecka*. Tłum. B. Hornowski. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Korolczuk, E. (2010). Z matki na córkę? Ku międzygeneracyjnemu modelowi przemian kobiecej tożsamości we współczesnej Polsce. W: M. Frąckowiak-Sochańska, S. Królikowska (red.), *Kobiety w polskiej transformacji 1989-2009. Podsumowanie, interpretacje, prognozy* (s. 528-553). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Kotlarska-Michalska, A. (2010). Rodzinne role kobiet w nowych rolach. W: M. Frąckowiak-Sochańska, S. Królikowska (red.), *Kobiety w polskiej transformacji 1989-2009. Podsumowanie, interpretacje, prognozy* (s. 510-527). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Krzyżanowska, Ł. (2012). Wyniki badania jakościowego. W: M. Sikorska (red.), *Ciemna strona macierzyństwa - o niepokojach współczesnych matek* (s. 13-41). Warszawa: AXA.

Kwak, A., Wolfe, M. (2005). Kształtowanie i realizacja ról rodzicielskich. W: H. Cudak, H. Marzec (red.), *Współczesna rodzina polska - jej stan i perspektywy* (s. 161-172). Mysłowice: Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna.

Sierakowska, K. (2003). *Rodzice, dzieci, dziadkowie. Wielkomiejska rodzina inteligencka w Polsce w latach 1918-1939*. Warszawa: Wydawnictwo DiG.

Slany, K., Krzaklewska, E., Warat, M. (2016). Wzory życia rodzinnego w kontekście równości płci - między tradycją a partnerstwem. W: I. Przybył, A. Żurek (red.), *Role rodzinne. Między przystosowaniem a kreacją* (s. 77-96). Poznań: Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych UAM.

Slany, K., Ratecka, A. (2018). Równość płci w rodzinach - praktyki, ekonomia, jakość życia. W: E. Krzaklewska (red.), *Co nam daje równość? Wpływ równości płci na jakość życia i rozwój społeczny w Polsce* (s. 93-116). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Titkow, A., Duch-Krzyszczek, D., Budrowska, B. (2004). *Nieodpłatna praca kobiet. Mity, realia, perspektywy*. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.

Anna Krajewska Różni, ale czy równi? O socjalizacji do ról płciowych we współczesnych polskich rodzinach

Badinter, E. (1993). *XY tożsamość mężczyzny*. Tłum. G. Przewłocki. Warszawa: Wydawnictwo W.A.B.

Botelho-Urbanski, J. (2016). Baby Storm five years later: Preschooler on top of the world. Pobrane z: <https://www.thestar.com/news/gta/2016/07/11/baby-storm-five-years-laterpreschooler-on-top-of-the-world.html> [dostęp: 26.06.2021].

Bożewicz, M. (2018). Kobiety i mężczyźni w domu. Komunikat z badań CBOS, nr 127/2018. Warszawa: Centrum Badania Opinii Społecznej.

Dormus, K. (2015). Wątek kształcenia dziewcząt w reformach szkolnych od czasów Komisji Edukacji Narodowej do II wojny światowej. *Biuletyn Historii Wychowania*, (33), 23–40.
<https://doi.org/10.14746/bhw.2015.33.2>

Duch, D. (2002). O władzy w rodzinie. Prace w domu a równość związku. W: M. Fuszara (red.), *Kobiety w Polsce na przełomie wieków. Nowy kontrakt płci?* (s. 125–146). Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Fuszara, M. (2005). *Kobiety w polityce*. Warszawa: Wydawnictwo Trio.

Fuszara, M. (2008). Ojcostwo w opinii mężczyzn – ojców małych dzieci. W: M. Fuszara (red.), *Nowi mężczyźni? Zmieniające się modele męskości we współczesnej Polsce* (s. 187–220). Warszawa: Wydawnictwo Trio.

Hipsz, N. (2013). O roli kobiet w rodzinie. Komunikat z badań CBOS, BS/30/2013. Warszawa: Centrum Badań Opinii Społecznej.

jolbi (2016). Gazetka sieci supermarketów, a w niej – chłopiec z wózkiem dla lalek. Blogerka: „Przysporzy im wrogów”. Pobrane z: <https://www.edziecko.pl/rodzice/7,79318,20984888,gazetka-sieci-supermarketow-a-w-niej-chlopiec-z-wozkiem-dla.html> [dostęp: 25.06.2021].

Komter, A. (2001). Heirlooms, Nikes and Bribes: Towards a Sociology of Things. *Sociology*, 35(2), 59–75.
<https://doi.org/10.1177/0038038501035001005>

Krajewska, A. (2013). Między infantylnością a dorosłością: moda dla dzieci. W: B. Łaciak (red.), *Dzieciństwo we współczesnej Polsce. Charakter przemian* (s. 320–336). Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.

Latour, B. (2005). *Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network-Theory*. Oxford, UK–New York, NY: Oxford University Press.

Leonard, T. (2011). The baby who is neither boy nor girl: As gender experiment provokes outrage, what about the poor child's future?. Pobrane z: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-1391772/Storm-Stocker-As-gender-experiment-provokes-outrage-poor-childsfuture.html> [dostęp: 26.06.2021].

Marchewa-Pichlińska, M. (1987). *Co dorośli o zabawce wiedzieć powinien*. Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych.

Puchnarewicz, E. (1999). Współczesne kontrowersje. Rodzina i kobieta w krajach rozwijających się. W: E. Puchnarewicz (red.), *Kobieta i rodzina w krajach rozwijających się. Dziedzictwo a wyzwania współczesności* (s. 7–31). Warszawa–Białystok: Instytut Krajów Rozwijających się, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego.

Rousseau, J.J. (1955). *Emil, czyli o wychowaniu*. Tłum. W. Husarski. Wrocław: Ossolineum.

Sikorska, M. (2019). *Praktyki rodzinne i rodzicielskie we współczesnej Polsce – rekonstrukcja codzienności*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Wilkes, D. (2012). Boy or girl? The parents who refused to say for FIVE years finally reveal sex of their 'gender-neutral' child. Pobrane z: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2089474/Beck--Laxton-Kieran-Cooper-reveal-sex-gender-neutral-child-Sasha.html> [dostęp: 26.06.2021].

Joanna Mizielińska **„Nie może być dzielenia ludzi na lepszych i gorszych” –
postulaty rodzin z wyboru wobec państwa i prawa**

Arcimowicz, K. (2013). Analiza dyskursu debat sejmowych nad projektami związków partnerskich 2014-2013 (Projekt Rodziny z wyboru w Polsce). Warszawa: Instytut Psychologii PAN.

Arcimowicz, K., Wasiak-Radoszewski, A., Dębska, K. (2014). Polski dyskurs publiczny dotyczący rodzin z wyboru w latach 2003-2013. *Studia Socjologiczne*, 4(215), 79-110.

Auchmuty, R. (2004). Same-Sex Marriage Revived: Feminist Critique and Legal Strategy. *Feminism & Psychology*, 14(1), 101-126.. <https://doi.org/10.1177/0959353504040307>

Bernardes, J. (1997). *Family Studies: An Introduction*. London: Routledge.

Carrington, C. (1999). *No Place Like Home: Domesticity and Family Life Among Lesbian and Gay Relationships*. Chicago: University of Chicago Press.
<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226094847.001.0001>

Clarke, V., Burgoyne, C., Burns, M. (2013). Unscripted and Improvised: Public and Private Celebrations of Same-Sex Relationships. *Journal of GLBT Family Studies*, 9(4), 393-418.
<https://doi.org/10.1080/1550428X.2013.808494>

Donovan, C. (2004). I. Why Reach for the Moon? Because the Stars Aren't Enough. *Feminism & Psychology*, 14(1), 24-29.. <https://doi.org/10.1177/0959353504040298>

Harding, R. (2011). *Regulating Sexuality Legal Consciousness in Lesbian and Gay Lives*. New York: Routledge. Pobrane z: <http://site.ebrary.com/id/10421993> [dostęp: 1.07.2021].

Heaphy, B., Smart, C., Einarsdottir, A. (2013). *Same Sex Marriages: New Generations, New Relationships*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9781137311061>

Lannutti, P.J. (2008). "This is Not a Lesbian Wedding": Examining Same-Sex Marriage and Bisexual-Lesbian Couples. *Journal of Bisexuality*, 7 (3-4), 237-260. <https://doi.org/10.1080/15299710802171316>

Lannutti, P.J. (2013). Same-Sex Marriage and Privacy Management: Examining Couples' Communication with Family Members. *Journal of Family Communication*, 13(1), 60-75.
<https://doi.org/10.1080/15267431.2012.742088>

Łętowska, E., Woleński, J. (2013). Instytucjonalizacja związków partnerskich a Konstytucja RP z 1997 r. *Państwo i Prawo*, (3), 15-26.

Mizielińska, J. (2017). *Odmienne czy zwyczajne? Rodziny z wyboru w Polsce*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Mizielińska, J., Abramowicz, M., Stasińska, A. (2014). *Rodziny z wyboru w Polsce. Życie rodzinne osób nieheteroseksualnych*. Warszawa: Instytut Psychologii PAN.

Mizielińska, J., Stasińska, A. (2013). Od "wroga rodziny" do jednej z jej form. Rodziny z wyboru we współczesnym polskim dyskursie prasowym. *InterAlia. Pismo poświęcone studiom queer*, (8), 106-128.
<https://doi.org/10.51897/interalia/GSPB6363>

Mizielińska, J., Stasińska, A. (2014). Prywatne jest polityczne. Strategie emancypacyjne rodzin z wyboru w Polsce. *Studia Socjologiczne*, 4(215), 111-140.

- Mizielińska, J., Struzik, J., Król, A. (2017). *Różnym głosem. Rodziny z wyboru w Polsce*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Monk, D. (2014). Writing (Gay and Lesbian) Wills. *Oñati Socio-Legal Series*, 4(2), 306-322.
- Morgan, D. (1996). *Family Connections: An Introduction to Family Studies*. Cambridge: Polity Press.
- Morgan, D. (2011). *Rethinking Family Practices*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
<https://doi.org/10.1057/9780230304680>
- Newman, P.A. (2010). "It's Not Just About Marriage; It's About Antidiscrimination": The California Supreme Court Decision and the Future of Same-Sex Marriage in the United States. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, 22(1-2), 183-190. <https://doi.org/10.1080/10538720903332602>
- Pawliczak, J. (2014). *Zarejestrowany związek partnerski a małżeństwo*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Portelli, C. (2004). Economic Analysis of Same-Sex Marriage. *Journal of Homosexuality*, 47(1), 95-109.
https://doi.org/10.1300/J082v47n01_06
- Riggs, D.W., Peel, E. (2016). *Critical Kinship Studies: An Introduction to the Field*. London: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-50505-7>
- Shipman, B., Smart, C. (2007). "It's Made a Huge Difference": Recognition, Rights and the Personal Significance of Civil Partnership. *Sociological Research Online*, 12(1). Pobrane z: <http://www.socresonline.org.uk/12/1/shipman.html> [dostęp: 1.07.2021].
<https://doi.org/10.5153/sro.1340>
- Stawecki, T., Winczorek, P. (2003). *Wstęp do prawoznawstwa*. Warszawa: C.H. Beck.
- Weeks, J. (2008). Regulation, Resistance, Recognition. *Sexualities*, 11(6), 787-792.
<https://doi.org/10.1177/1363460708096920>
- Weston, K. (1997). *Families We Choose: Lesbians, Gays, Kinship*. New York: Columbia University Press.
- Williams, H.H.S. (2008). A Bisex-Queer Critique of Same-Sex Marriage Advocacy. *Journal of Bisexuality*, 7(3-4), 313-318. <https://doi.org/10.1080/15299710802171456>
- Wolfson, E. (2009). Winning the Freedom to Marry: Helping Others Understand How Ending Exclusion from Marriage Helps Families and Hurts No One. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 13(3), 194-203.. <https://doi.org/10.1080/19359700902929126>
- Wyatt-Nichol, H., Naylor, L.A. (2015). Liberty and Equality: In Defense of Same-Sex Marriage. *Public Integrity*, 17(2), 117-130. <https://doi.org/10.1080/10999922.2015.1000108>

Elżbieta Kaczyńska **Bękart jako kategoria społeczna**

- Bardet, J.-P., Dupaquier, J. (1982). Le XVIIIe siècle. Vierges sages ou vierges folles, nos ancêtres étaient-elles vertueuses? W: J.P. Bardet i in. (red.), *La Première Fois ou le roman de la virginité perdue à travers les siècles et les continents* (s. 139-163). Paris: Ramsay.
- Block, M. (1869). *L'Europe politique et sociale*. Paris: Hachette.

- Bonfield, L. (2000). European Family Law. W: J. Kertzer, M. Barbaglio (red.), Family Life: In the Long Nineteenth Century, 1789-1913: History of the European Family (t. 2, s. 109-154). New Haven-London: Yale University Press.
- Brooke, W.G. (1873). Report on the Difference in the Law of England and Ireland as Regards the Protection of Women. Journal of the Statistical and Social Inquiry Society in Ireland, 6(18), 202-229.
- Buczyński, R. (1886). Zarysy stanu moralnego społeczeństwa naszego, cz. I. Warszawa: Nakład Redakcyi Biblioteki Umiejętności Prawnych.
- Chamoux, A. (1973). Enfants illégitimes et enfants trouvés. Annales de Démographie Historique. Documents, 422-429. <https://doi.org/10.3406/adh.1973.1220>
- Commission de la dépopulation (1903). Les éditions administratives.
- Das österreichische Sanitätswesen (1889). 1(33).
- Das österreichische Sanitätswesen (1890). 2(38).
- Das österreichische Sanitätswesen (1893). 5(6).
- Das österreichische Sanitätswesen (1897). 5(7).
- Davis, K. (1949). Human Society. New York: Macmillan.
- Depauw, J. (1972). Amour illégitime et société à Nantes au XVIIIe siècle. Annales Économie, Société, Civilisations, 4-5, 1155-1182. <https://doi.org/10.3406/ahess.1972.422589>
- Dwork, D. (1987). War is Good for Babies and other Young Children: A History of the Infant Welfare Movement in England 1898-1918. London-New York: Tavistock Publications.
- Ehmer, J. (1991). Heiratsverhalten, Sozialstruktur, Ökonomischen Wandel: England und Mitteleuropa in der Formationsperiode des Kapitalismus. Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht. Ekonomista (1879). (1). <https://doi.org/10.13109/9783666357558>
- Emsley, C. (1987). Crime and Society in England, 1750-1900. London-New York: Longman.
- Flecken, M. (1981). Arbeiterkinder im 19. Jahrhundert. Eine sozialgeschichtliche Untersuchung ihrer Lebenswelt. Weinheim: Basel.
- Fuchs, R.G. (1992). The Poor and Pregnant in Paris: Strategies of Survival in the Nineteenth Century. New Brunswick, NY: Rutgers University Press.
- Garaud, M., Szramkiewicz, R. (1978). La Révolution française et la famille. Paris: Presses Universitaires de France.
- Gernet, M. (1911). Dětoubijstvo. Sociologičeskoe i sravnitel'no-juridičeskoe izslědovanie. Moskva: Tipografia Imperatorskago Moskovskago Teatra.
- Hausner, O. (1865). Vergleichende Statistik von Europa, Bd. 1. Lemberg: Verlag von J. Milikowski.
- Hoffman, A., Matis, H. (1978). Wirtschafts- und Sozialstatistik Österreich-Ungarns. Wien: Verlag für Geschichte und Politik.
- Hollingsworth, T.H. (1981). Illegitimate Births and Marriage Rates in Great Britain 1841-1911. W: J. Dupaquier, E. Hélin, P. Laslett, M. Livi-Bacci, S. Sogner (red.), Marriage and Remarriage in Populations of the Past (s. 437-451). London: Academic Press.

- Horska, P. (1981). Fécondité illégitime et marché matrimonial dans les pays tchèques du dix-septième au vingtième siècle. W: J. Dupaquier, E. Hélin, P. Laslett, M. Livi-Bacci, S. Sogner (red.), *Marriage and Remarriage in Populations of the Past* (s. 453-459). London: Academic Press.
- Houdaille, J. (1967). Population de Boulay (Moselle) avant 1850. *Population*, 22(6), 1055-1084. <https://doi.org/10.2307/1527603>
- Hügel, F.S. (1863). *Die Findelhäuser und das Findelwesen Europas, ihre Geschichte, Gesetzgebung Verwaltung, Statistik und Reform*. Wien: Leopold Sommer Verlag.
- Joly, H. (1889). *La France criminelle*. Paris: Cerf. *Journal of the Statistical and Social Inquiry Society in Ireland* (1897/1898). 10(78).
- Jüngling, A. (1935). Kazuistische Beiträge über mehrfacher Kindsmord mit Betrachtungen über die Psychologie und Strafrechtliche Würdigung des Kindsmords in allgemeinen. Erlangen-Bruck: b.n.
- Kautsky, K. (1880). *Der Einfluss der Volksvermehrung auf den Fortschritt der Gesellschaft*. Wien: Verlag von Bloch und Hasbach.
- Kälvermark, A.S. (1980). *Illegitimacy and Marriage in Three Swedish Parishes in the Nineteenth Century*. W: P. Laslett, K. Oosterveen, R.M. Smith (red.), *Bastardy and Its Comparative History: Studies in the History of Illegitimacy and Marital Nonconformism in Britain, France, Germany, Sweden, North America, Jamaica, and Japan*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Knodel, J., Hochstadt, S. (1980). *Urban and Rural Illegitimacy in Imperial Germany*. W: P. Laslett, K. Oosterveen, R.M. Smith (red.), *Bastardy and Its Comparative History: Studies in the History of Illegitimacy and Marital Nonconformism in Britain, France, Germany, Sweden, North America, Jamaica, and Japan* (s. 285-313). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kurkowska, M. (b.d.). *Z rozpacz i wstydu. Dzieciobójstwa w XIX i XX-wiecznym Krakowie*. Maszynopis.
- Kürbisch, F.G. (1979). *Wir lebten nie wie Kinder. Ein Lesebuch*. Berlin-Bonn: J.H.W. Dietz Nachf.
- Laslett, P. (1977). *Family Life and Illicit Love in Earlier Generations: Essays in Historical Sociology*. Cambridge, MA: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511522659>
- Laslett, P. (1980). Introduction: Comparing Illegitimacy Over Time and Between Cultures. W: P. Laslett, K. Oosterveen, R.M. Smith (red.), *Bastardy and Its Comparative History: Studies in the History of Illegitimacy and Marital Nonconformism in Britain, France, Germany, Sweden, North America, Jamaica, and Japan* (s. 1-68). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Le Grand-Séville, C. (1998). *Violence symbolique, Violence institutionnelle. L'Accueil des mères et des nourrissons dans une Maison maternelle française (1928-1985)*. Paris. Maszynopis.
- Léauté, J. (1972). *Criminologie et sciences pénitentiaires*. Paris: Presses Universitaires De France.
- Levasseur, E. (1891). *La Population française*, vol. 2. Paris: Arthur Rousseau.
- Levine, D. (1977). *Family Formation in an Age of Nascent Capitalism*. New York: Academic Press.
- Lottin, A. (1970). Naissances illégitimes et filles - mères à Lille au XVIIIe siècle. *Revue d'Histoire Moderne et Contemporaine*, (17), 278-332. <https://doi.org/10.3406/rhmc.1970.2073>
- Markiewicz, S. (1882). Stan obecny opieki nad dziećmi w Warszawie i jej okolicach. W: *Miłośnicy Dziecięcego Wieku, Niedole dziecięce* (s. 96-256). Warszawa: Drukarnia Noskowskiego.

- Marks, H. (1994). On the Art of Differentiating: Proletarianization and Illegitimacy in Northern Sweden, 1850-1930. *Social Science History*, 18(1), 95-126. <https://doi.org/10.1017/S0145553200021477>
- Märzheuser, F. (1949). *Der Kindsmord. Kriminalstatistische und psychologische Betrachtungen an Hand des Materials des Institut für geschichtliche Medizin in Düsseldorf. Dissertationen. Düsseldorf.*
- Meyer, J. (1980). *Illegitimates and Foundlings in Pre-industrial France*. W: P. Laslett, K. Oosterveen, R.M. Smith (red.), *Bastardy and Its Comparative History: Studies in the History of Illegitimacy and Marital Nonconformism in Britain, France, Germany, Sweden, North America, Jamaica, and Japan* (s. 249-263). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Millin, S.S. (1908/1909). The Duty of the State Towards the Pauper Children of Ireland. *Journal of the Statistical and Social Inquiry Society of Ireland*, 12(89), 249-262.
- Mitterauer, M. (1983). *Ledige Mutter. Zur Geschichte illegitimer Geburten in Europa*. München: C.H. Beck.
- Moutier, P. (1920). *La Législation nouvelle de la famille: étude critique*. Langentièrre: b.n. Praca niepublikowana. Archives Nationales de France, Archives Départementales du Pas de Calais, 17 FiC 845.
- Nyrop, C. (1934). *Linguistique et histoire des mœurs*. Tłum. E. Philipot. Paris: E. Droz.
- Oettinger, A. von. (1868). *Die Moralstatistik. Induktiver Nachweis der Gesetzmäßigkeit sittlicher Lebensbewegung im Organismus der Menschheit*, Bd. 2. Erlangen: Deichert.
- Oosterveen, K., Smith, R.M., Stewart, S. (1980). *Family Reconstitution and the Study of Bastardy: Evidence from Certain English Parishes*. W: P. Laslett, K. Oosterveen, R.M. Smith (red.), *Bastardy and Its Comparative History: Studies in the History of Illegitimacy and Marital Nonconformism in Britain, France, Germany, Sweden, North America, Jamaica, and Japan* (s. 86-140). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Paprocki, L. (1871). *Opieka nad dziećmi opuszczonymi i dom podrzutków w Warszawie*. Warszawa: Drukarnia Aleksandra Pajewskiego.
- Pfell, S. (1979). *Das Kind als Objekt der Planung. Eine kulturhistorische Untersuchung über Abtreibung, Kindstötung und Aussetzung*. Göttingen: Otto Schwartz & Co.
- Pomian, K. (1995). Jak badać historię kultury. *Przegląd Historyczny*, (86), 1-13.
- Ransel, D.L. (1988). *Mothers of Misery: Child Abandonment in Russia*. Princeton, NY: Princeton University Press.
- Robins, J. (1980). *The Lost Children: A Study of Charity Children in Ireland, 1700-1900*. Dublin: Institute of Public Administration.
- Rotberg, R.J., Rabb, T.K. (red.). (1980). *Marriage and Fertility: Studies in Interdisciplinary History*. Princeton, NY: Princeton University Press.
- Sablairolles, E. (1976). *L'Enfance abandonnée à Strasbourg au XVIIIe siècle et la fondation de la Maison des Enfants Trouvés*. Strasbourg: Librairie Istra.
- Schneickert, H. (1904-1905). Das Verbrechen der Abtreibung und die Reform des Strafrechts. *Archiv für Kriminal Anthropologie und Kriminalstatistik*, 18(2-3), 106-140.
- Shorter, E., Knodel, J., Van de Walle, E. (1971). Decline of Non-Marital Fertility in Europe, 1880-1940. *Population Studies*, 25(3), 375-393. <https://doi.org/10.1080/00324728.1971.10405813>

- Skupniewski, J. (1969). Stanowisko dzieci nieprawych podług obowiązującego prawodawstwa. *Przegląd Sądowy*, 5, 96-137.
- Smith, D.S. (1980). The Long Life Cycle in American Illegitimacy and Prenuptial Pregnancy. W: P. Laslett, K. Oosterveen, R.M. Smith (red.), *Bastardy and Its Comparative History: Studies in the History of Illegitimacy and Marital Nonconformism in Britain, France, Germany, Sweden, North America, Jamaica, and Japan* (s. 362-378). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Smith, D.S., Hindus, M.S. (1980). Premarital Pregnancy in America 1640-1971: An Overview and Interpretation. W: R.J. Rotberg, T.K. Rabb (red.), *Marriage and Fertility: Studies in Interdisciplinary History* (s. 339-372). Princeton, NY: Princeton University Press.
<https://doi.org/10.1515/9781400854417.339>
- Steedman, C. (1990). *Childhood, Culture and Class in Britain: Margaret McMillan, 1860-1931*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Sundin, J. (1995). Culture, Class, and Infant Mortality During the Swedish Mortality Transition, 1750-1850. *Social Science History*, Spring, 19(1), 117-147. <https://doi.org/10.1017/S0145553200017247>
- Szostakiewicz, A. (2021). Bo dziecko było nieślubne. Szokujący raport z Irlandii. *Polityka*, 12 stycznia 2021.
- Szukalski, P. (2000). *Urodzenia pozamałżeńskie w Europie Zachodniej*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Szukalski, P. (2001). *Płodność i urodzenia pozamałżeńskie w Polsce*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Szukalski, P. (2004). Urodzenia pozamałżeńskie w Polsce. W: W. Warzywoda-Kruszyńska, P. Szukalski (red.), *Rodzina w zmieniającym się społeczeństwie* (s. 111-141). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Thompson, W.J. (1912/1913). The Census of Ireland 1911. *Journal of the Statistical and Social Inquiry Society of Ireland*, 13(93), 46-59.
- Tilly, L.A., Scott, J. (1978). *Women, Work and Family*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Tomasson, R.F. (1976). Premarital Sexual Permissiveness and Illegitimacy in the Nordic Countries. *Comparative Studies in Society and History*, 18(2), 252-270.
<https://doi.org/10.1017/S0010417500008227>
- Towarzystwo Opieki nad Ubogimi Matkami oraz Ich Dziećmi (Warszawa) (1887). *Sprawozdanie Towarzystwa Opieki nad Ubogimi Matkami oraz Ich Dziećmi w Warszawie. Rok 1885 i 1886*. Warszawa: K. Kowalewski.
- Towarzystwo Opieki nad Ubogimi Matkami oraz Ich Dziećmi (Warszawa) (1891). *Sprawozdanie Towarzystwa Opieki nad Ubogimi Matkami oraz Ich Dziećmi w Warszawie. Rok 1889*. Warszawa: K. Kowalewski.
- Trube-Becker, E. (1992). *Mißbrauchte Kinder. Sexuelle Gewalt und wirtschaftliche Ausbeutung*. Heidelberg: Kriminalistik Verl.

Walle, E. Van de (1980). *Illegitimacy in France During the Nineteenth Century*. W: P. Laslett, K. Oosterveen, R.M. Smith (red.), *Bastardy and Its Comparative History: Studies in the History of Illegitimacy and Marital Nonconformism in Britain, France, Germany, Sweden, North America, Jamaica, and Japan* (s. 264-277). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Załęski, W. (1876). *Statystyka porównawcza Królestwa Polskiego. Ludność i stosunki ekonomiczne*. Warszawa: Gebethner i Wolff.

Heide Goettner-Abendroth **Societies in balance. Re-thinking “Matriarchy” in Modern Matriarchal Studies**

Bachofen, J.J. (1967). *Myth, Religion and Mother Right*. Princeton, New York: Princeton University Press.

Goettner-Abendroth, H. (ed.). (2006). *Gesellschaft in Balance. Dokumentation des Ersten Weltkongresses für Matriarchatsforschung in Luxemburg 2003*. Stuttgart: Edition HAGIA and Kohlhammer Verlag.

Goettner-Abendroth, H. (ed.). (2009). *Societies of Peace. Matriarchies Past, Present and Future* (Selected papers of the First and Second World Congresses on Matriarchal Studies 2003 and 2005). Toronto: Inanna Press, York University.

Goettner-Abendroth, H. (2013). *Matriarchal Societies. Studies on Indigenous Cultures across the Globe*. New York: Peter Lang Publishing.

Morgan, H.L. (1901). *League of the Ho-de-no-sau-nee or Iroquois*. New York: H. M. Lloyd.

Vaughan, G. (1997). *For-Giving, a Feminist Criticism of Exchange*. Austin: Plain View and Anomaly Press.

Joanna Regulska **Kształtowanie tożsamości politycznej kobiet w Polsce**

Arczewska, M., Charycka, B., Gumkowska, M. (2019). *Kondycja organizacji równościowych. Raport z badań 2019*. Warszawa: Stowarzyszenie Klon/Jawor. Pobrane z: <https://api.ngo.pl/media/get/110722> [dostęp: 24.02.2021].

Baer, M. (2004). Pułapki tożsamości. Kilka uwag o kategoriach płci w narracjach gender studies. *Teoria – Literatura – Kultura*, 2(9), 119–132.

Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. London–New York: Routledge.

Charycka, B., Gumkowska, M. (2018). *2018 – Kondycja organizacji pozarządowych*. Warszawa: Stowarzyszenie Klon/Jawor. Pobrane z: <https://api.ngo.pl/media/get/108904> [dostęp: 24.02.2021].

Chołuj, B. (2001). Różnica między women’s studies i gender studies. *Katedra: Gender Studies UW*, (1), 26–33.

Crawford, E. (1999). *The Women’s Suffrage Movement: A Reference Guide, 1866–1928*. London–New York: Routledge.

Crenshaw, K. (2017). *On Intersectionality: Essential Writing*. New York: New Press.

Dziennik Gazeta Prawna (2021). KO ws. Odwołania Czarnka: Homofob i tchórz, który nie znosi kobiet. Pobrane z: <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/8213145,ko-czarnek-odwolanie-homofob-kobiety.html> [dostęp: 27.06.2021].

Dziennik.pl (2021a). Czarnek: Będziemy krajem o najwyższym stopniu wolności naukowej. Pobrane z: <https://edukacja.dziennik.pl/aktualnosci/artykuly/8206145,pakiet-wolnosciakademickiej-przemyslaw-czarnek.html> [dostęp: 27.08.2021].

Dziennik.pl (2021b). Czarnek o właściwym wychowaniu kobiet: My genderowcami nie jesteśmy.

Pobrane z: <https://edukacja.dziennik.pl/aktualnosci/artykuly/8208442,przemyslawczarnek-wychowanie-kobiet-gender.html> [dostęp: 27.08.2021].

Fuszara, M. (2000a). Czy pod wpływem feminizmu pojawiły się zmiany w naukach społecznych w Polsce?. *Spotkania Feministyczne*, (2), 78–87.

Fuszara, M. (2000b). Demokracja bez kobiet to pół demokracji. W: M. Panek (oprac.), *Demokracja bez kobiet to pół demokracji* (s. 139–141). Warszawa: Publikacje Klubu Obywatelskiego.

Fuszara, M. (red.). (2002). *Kobiety w Polsce na przełomie wieków. Nowy kontrakt płci?*. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Fuszara, M. (2006). *Kobiety w Polityce*. Warszawa: Trio.

Fuszara, M., Broniarczyk, N. (2019). Kobiety w wyborach 2019. Pobrane z: <https://www.kongreskobiet.pl/post/kobiety-w-wborach-2019> [dostęp: 25.02.2021].

Grabowska, M. (2017). Kobiety, obywatelstwo i różnica: „płeć” jako kategoria analityczna. W: M. Grabowska, J. Regulska, E. Rekosz-Cebula (red.), *Między wójtem i proboszczem. Działalność kobiet w samorządach lokalnych (1990–2016)* (s. 15–44). Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.

Hawkesworth, M. (1997). Confounding Gender. *Sign: Journal of Women in Culture and Society*, 22(3), 649–685. <https://doi.org/10.1086/495188>

Hryciuk, R.E., Korolczuk, E. (red.). (2012). *Pożegnanie z Matką Polką?*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323511175.pp.7-26>

Mizielińska, J. (2000). Poza kategoriami. Kilka uwag na temat queer theory. *Spotkania Feministyczne*, (2), 54–65.

OKO.press (2021). Ogólnopolski Strajk Kobiet. Pobrane z: <https://oko.press/tag/ogolnopolski-strajk-kobiet/> [dostęp: 30.11.2021]

Regulska, J., Włodarczyk, Z. (2021). Fluidity or Clean Breaks?. W: K. Fábíán, J.E. Johnson, M. Lazda (red.), *Routledge International Handbook to Gender in Central-Eastern Europe and Eurasia* (s. 18–27). New York-London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781138347762-5>

Scott, J.W. (1986). Gender: A Useful Category of Historical Analysis. *American Historical Review*, 91(5), 1053–1075. <https://doi.org/10.2307/1864376>

Środa, M. (2009). *Kobiety i władza*. Warszawa: Wydawnictwo W.A.B.

Titkow, A. (2002). Interes grupowy polskich kobiet. W: M. Fuszara (red.), *Kobiety w Polsce na przełomie wieków. Nowy kontrakt płci?* (s. 39–64). Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Walczevska, S. (1993). Liga Kobiet – jedyna organizacja kobieca w PRL. *Pełnym Głosem*, (1), 25–29.

World Economic Forum (2018). The Global Gender Gap Report. Geneva: World Economic Forum.
Pobrane z: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf [dostęp: 26.02.2021].

Grażyna Skąpska **Ograniczenie praw reprodukcyjnych oraz świadomość prawna kobiet**

Archer, M. (2013). Człowieczeństwo. Problem państwa. Tłum. A. Dziuban. Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos.

Borucka-Arctowa, M. (red.). (1978). Poglądy społeczeństwa polskiego na stosowanie prawa. Wrocław: Ossolineum.

Barnett, H. (1998). Introduction to Feminist Jurisprudence. London: Routledge-Cavendish.

Ciemniewski, J. (2008). Władza wykonawcza a status obywatela. W: M. Wyrzykowski (red.), Kim jesteś obywatelu? Materiały konferencyjne (Warszawa, 26.04.2007 r.) (s. 25–35). Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

Cywiński, Z. (2010). Nieegalitarne prawo w nieegalitarnym społeczeństwie. Wykluczenie prawne jako rodzaj wykluczenia społecznego. W: A. Turska (red.), Prawo i wykluczenie. Studium empiryczne (s. 161–187). Warszawa: C.H. Beck.

Ewick, P., Silbey, S. (1998). The Common Place of Law: Stories from Everyday Life. Chicago: Chicago University Press. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226212708.001.0001>

Giddens, A. (2003). Stanowienie społeczeństwa. Zarys teorii strukturacji. Tłum. S. Amsterdamski. Poznań: Zys i S-ka.

Gilligan, C. (2015). Innym głosem. Teoria psychologiczna a rozwój kobiet. Tłum. B. Szelewa. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.

GUS (2021). Bank Danych Lokalnych – Małżeństwa, rozwody i separacje. Pobrane z: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat> [dostęp: 1.12.2021].

Hertogh, M. (2004). A „European Conception of Legal Consciousness”: Rediscovering Eugen Ehrlich. Journal of Law and Society, 31(4), 457–481. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6478.2004.00299.x>

Turska, A. (2010). O podmiotowości prawnej i gotowości dochodzenia należnych praw. W: A. Turska (red.), Prawo i wykluczenie (s. 103–119). Warszawa: C.H. Beck.

Wnp.pl (2021). Stanowisko Platformy w sprawie aborcji to krok w dobrą stronę. Pobrane z: <https://www.wnp.pl/parlamentarny/spoleczenstwo/koalicjanci-po-stanowisko-platformy-w--sprawie-aborcji-to-krok-w-dobra-strone,125761.html> [dostęp: 9.04.2021].

Zuber, M. (2008). Koniec z dualizmem. Teolożka feministyczna, 22.06.2008. Pobrane z: <http://she-who-is.blogspot.com/2008/06/koniec-z-dualizmem.html> [dostęp: 9.04.2021].

Krystyna Slany, Ewa Krzaklewska, Marta Warat **Wyzwalacze równości płci – konteksty egalitaryzacji relacji rodzinnych i zawodowych** Bradley, H. (2007). Płeć. Tłum. E. Chomicka. Warszawa: Wydawnictwo Sic!

Ciaputa, E., Kowalska, B., Krzaklewska, E., Ratecka, A., Slany, K., Tobiasz-Adamczyk, B., Warat, M., Woźniak, B. (2016). Równość płci i jakość życia. Raport z badań sondażowych. Kraków: Uniwersytet Jagielloński. Pobrane z: <http://www.geq.socjologia.uj.edu.pl/documents/32447484/35419405/GEQ%20broszura%20wydanie%2002.pdf> [dostęp: 1.07.2021].

Duch-Krzystoszek, D. (2007). Kto rządzi w rodzinie. Warszawa: IFiS PAN.

Estés, C.P. (2001), Biegająca z wilkami. Tłum. A. Cioch. Poznań: Zysk i S-ka.

Finch, J. (2006). Displaying Families. *Sociology*, 41(1), 65–81.
<https://doi.org/10.1177/0038038507072284>

Fuszara, M. (2002). Kobiety w Polsce na przełomie wieków. Nowy kontrakt płci?. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Fuszara, M. (2007). Kobiety w polityce. Warszawa: Trio.

Fuszara, M. (2008). Nowi mężczyźni? Zmieniające się modele męskości we współczesnej Polsce. Warszawa: Trio.

Fuszara, M. (2019). Między utopią a antyutopią – walka kobiet o własne miejsce. W: K. Slany, J. Struzik, M. Ślusarczyk, B. Kowalska, M. Warat, E. Krzaklewska, E. Ciaputa, A. Ratecka, A. Król (red.), *Utopie kobiet. 100 lat praw wyborczych kobiet (1918–2018)* (s. 31–49). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Krzaklewska, E., Migalska, A., Warat, M. (2015). Gender Equality in Debate: Report from the Focus Group Study on Gender Equality and Quality of Life, Prepared within the Project „Gender Equality and Quality of Life: How Gender Equality Can Contribute to Development in Europe: A Study of Poland and Norway”. Kraków: Uniwersytet Jagielloński.

Rawłuszko, M. (2014). Polityki równości płci – możliwości i ograniczenia rozwoju na poziomie samorządowym. *Studia Socjologiczne*, 4(215), 185–208.

Slany, K., Krzaklewska, E., Warat, M. (2015). Gender Equality in Achievement of Harmony Between Family and Work Life and Better Quality of Life. W: R. Tomaszewska-Lipiec (red.), *Work-Personal Life: Between Harmony and Disintegration* (s. 339–364). Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.

Slany, K., Krzaklewska, E., Warat, M. (2016). Wzory życia rodzinnego w kontekście równości płci – między tradycją a partnerstwem. W: I. Przybył, A. Żurek (red.), *Role rodzinne między przystosowaniem a kreacją* (s. 77–96). Poznań: Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Solnit, R. (2021). Matka wszystkich pytań. Tłum. B. Kopeć-Umiastowska. Kraków: Wydawnictwo Karakter.

Titkow, A. (2007). Tożsamość polskich kobiet. Ciągłość, zmiana, konteksty. Warszawa: IFiS PAN.

Warat, M., Ciaputa, E., Krzaklewska, E. (2021). Men in Care: Workplace Support for Caring Masculines: Country Report. Pobrane z: <https://www.men-in-care.eu/results> [dostęp: 1.07.2021].

Zachorowska-Mazurkiewicz, A. (2016). Praca kobiet w teorii ekonomii. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Aleksandra Herman **Kobiety, których (prawie) nie ma. Paradoks feminatywu „kapłanka”**

Ardener, E. (2006). Belief and the Problem of Women and the ‘Problem’ Revisited. W: E. Lewin (red.), Feminist Anthropology: A Reader (s. 47–65). Oxford: Blackwell Publishing.

Beatrycze, s. M. (1972). Ideologia mariawityzmu w listach pasterskich i odezwach arcybiskupa Jana M. Michała Kowalskiego. W: Z dziejów Królestwa (s. 111–186). Felicjanów: Wydawnictwo Kościoła Katolickiego Mariawitów.

Biblia Tysiąclecia. Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu (2003). Poznań: Pallotinum. Pobrań z: <https://biblia.deon.pl/> [dostęp: 22.02.2021].

Fiałek, P. (2019). Zdarność do święceń i przygotowanie do kapłaństwa według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. i Ratio Fundamental Institutionis Sacerdotalis z 2016 r. Kościół i Prawo, 8(21), 87–103. <https://doi.org/10.18290/kip.2019.8.2-5>

Fuszara, M. (2013a). Kobiety w wyborach parlamentarnych i samorządowych – próba podsumowania. W: M. Dajnowicz (red.), Kobiety w politycznej przestrzeni Europy. Uwarunkowania i zróżnicowanie regionalne uczestnictwa w polityce (s. 11–28). Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana. Pobrań z: https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/6074/5/M_Dajnowicz_red_Kobiety_w_politycznej_przestrzeni_Europy.pdf [dostęp: 14.07.2021].

Fuszara, M. (red.). (2013b). Kobiety, wybory, polityka. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Herman, A. (2009). Procesy rekonstrukcji i utrzymania wspólnot mariawickich we współczesnej Polsce. Niepublikowana praca doktorska napisana pod kierunkiem prof. dra hab. Jacka Kurczewskiego. Warszawa: Instytut Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Katechizm Kościoła Katolickiego (1994). Pobrań z: <http://www.katechizm.opoka.org.pl/> [dostęp: 22.02.2021].

GUS (2020). Mały Rocznik Statystyczny Polski. Warszawa: GUS.

Mazur, K. (1991). Mariawityzm w Polsce. Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos.

Ołdakowski, K. (2021). Papież dopuszcza kobiety do posługi lektoratu i akolitu. Pobrań z: <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2021-01/posluga-lektoratu-i-akolitu-otwarta-dla-kobiet.html> [dostęp: 22.01.2021].

Peterkiewicz, J. (1975). The Third Adam. London: Oxford University Press.

Pitkin, H. (1972). The Concept of Representation. Berkeley–Los Angeles–London: University of California Press.

Rops, D. (1950). Dzieje Chrystusa, t. 2. Tłum. Z. Starowieyska-Morstinowa. Warszawa: PAX.

Rousseau, M.F. (1996). Eucharist and Gender. Pobrań z: <https://freerepublic.com/focus/f-religion/715401/posts> [dostęp: 24.06.2021].

eKAI (2020). Rozbieżność stanowisk powodem powołania nowej komisji ds. diakonatu kobiet. Pobrane z: <https://ekai.pl/rozbieznosc-stanowisk-powodem-powolania-nowej-komisji--ds-diakonatu-kobiet/> [dostęp: 22.01.2021].

Rada Języka Polskiego (2019). Stanowisko Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów (25 XI 2019 r.). Pobrane z: https://rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1861:stanowisko-rjp-w-sprawie-zenskichform-nazw-zawodow-i-tytulow&catid=98&Itemid=58 [dostęp: 22.02.2021].

Rybak, S. (1992). Mariawityzm. Studium historyczne. Warszawa: Lege.

Swindler, L.J. (2007). Jesus Was a Feminist: What the Gospels Reveal about His Revolutionary Perspective. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.

Tempczyk, K. (2009). „Małżeństwa mistyczne” w Kościele Starokatolickim Mariawitów. Człowiek i Społeczeństwo, (29), 241–251.

Warchoł, E. (1997). Starokatolicki Kościół Mariawitów w okresie II Rzeczypospolitej. Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne.

Zeiss Stange, M. (2000). Christianity. W: Ch. Kramarae, D. Spender (red.), Routledge International Encyclopedia of Women: Global Women's Issues and Knowledge (t. 1, s. 166–171). New York–London: Routledge.

Beata Łaciak Kobięca przyjaźń i siostrzeństwo w obrazach serialowych i prasowych

Alberoni, F. (1994). O przyjaźni. Tłum. M. Czerwiński. Warszawa: Instytut Kultury.

Allan, G., Adams, R.G. (2006). Sociology of Friendship. W: C. Bryant, D. Peck (red.), The Handbook of 21st Century Sociology (t. 2, s. II-123-II-131). Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc. [dostęp: 1.07.2021]. <https://doi.org/10.4135/9781412939645.n72>

Arendt-Dziurdzikowska, R. (2020). Kobięca przyjaźń - najlepsza życiowa inwestycja. Pobrane z: <https://zwierniadlo.pl/lifestyle/temat-miesiaca-na-dobre-i-na-zle> [dostęp: 1.07.2021].

Arystoteles (2012). Etyka nikomachejska. Tłum. D. Gromska. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Auhagen, A.E. (1996). Adults' Friendships. W: A.E. Auhagen, M. von Salisch (red.), The Diversity of Human Relationships (s. 229-247). New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511586552.011>

Bauman, Z. (2003). Razem osobno. Tłum. T. Kunz. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Bauman, Z. (2006). Płynna nowoczesność. Tłum. T. Kunz. Kraków: Wydawnictwo Literackie. Beck, U., Beck-Gernsheim, E. (2012). Individualization: Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences. London: Sage Publications.

Caldwell, M.A., Peplau, L.A. (1982). Sex Differences in Same-Sex Friendship. Sex Roles, 8(7), 721-732. Pobrane z: <https://www.researchgate.net/publication/225667926> [dostęp: 1.07.2021]. <https://doi.org/10.1007/BF00287568>

- Chodakowska, E., Waloch, N. (2019). Musimy być solidarne. Pobrańe z: <https://classic.wyborcza.pl/archiwumGW/9032954/MUSIMY-BYC-SOLIDARNE> [dostęp: 1.07.2021].
- Czyżewska, B. (2020). Sisters of Europe: Siła sióstr. Pobrańe z: <https://www.vogue.pl/a/sisters-of-europe-sila-siostr> [dostęp: 1.07.2021].
- David-Barrett, T., Rotkirch, A., Carney, J., Behncke Izquierdo, I., Krems, J.A., Townley, D., McDaniell, E., Byrne-Smith, A., Dunbar, R.I.M. (2015). Women Favour Dyadic Relationships, but Men Prefer Clubs: Cross-Cultural Evidence from Social Networking. Plos One, 10(3). [dostęp: 1.07.2021].
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0118329>
- Elias, N. (2008). Społeczeństwo jednostek. Tłum. J. Stawiński. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Eve, M. (2002). Is Friendship a Sociological Topic? European Journal of Sociology, 43(3), 386-409.
<https://doi.org/10.1017/S0003975602001157>
- Feliksiak, M. (2019). Więzy rodzinne. Komunikat z badań CBOS, 61/2019. Warszawa: Centrum Badań Opinii Społecznej.
- Feliksiak, M. (2020). Zadowolenie z życia. Komunikat z badań CBOS, 2/2020. Warszawa: Centrum Badań Opinii Społecznej.
- Frej, M., Tutak-Goll, M (2016). Marta Frej: "Dziewczynki są zaszczute już od małego". Pobrańe z: <https://www.wysokieobcasy.pl/akcje-specjalne/1,156847,19401165,marta-frej-dziewczynki-sa-zaszczute-juz-od-malego.html> [dostęp: 1.07.2021].
- Giddens, A. (2001). Nowoczesność i tożsamość. "Ja" i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności. Tłum. A. Szulżycka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Growiec, K. (2017). Czy istnieje przyjaźń między kobietami. Pobrańe z: <https://www.polityka.pl/jamyoni/1693430,1,czy-istnieje-przyjazn-miedzy-kobietami.read> [dostęp: 1.07.2021].
- Handler, L. (1995). In the Fraternal Sisterhood: Sororities as Gender Strategy. Gender and Society, 9(2), 236-255. <https://doi.org/10.1177/089124395009002006>
- Herer, M. (2017). Pochwała przyjaźni. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jacyno, M. (2007). Kultura indywidualizmu. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jucewicz, A. (2015). Ramię w ramię. Pobrańe z: <https://classic.wyborcza.pl/archiwumGW/8009801/RAMIE-W-RAMIE> [dostęp: 1.07.2021].
- Karaim, K. (2020). Powiem ci, siostró... Kobiety radzą kobietom. Pobrańe z: <https://ladnebebe.pl/powiem-ci-siostro/> [dostęp: 1.07.2021].
- Klepacz, P., Nowak, A. (2019). Czym jest siostrzeństwo?. Pobrańe z: <https://www.ofeminin.pl/swiat-kobiet/prawa-kobiet/czym-jest-siostrzenstwo-kiedy-mowimy-ze-wszystkie-jestesmydzkami/zyy42wm> [dostęp: 1.07.2021].
- Miller, S. (2019). "Mąż Ewki jest gorszy niż mój" - czy to wciąż przyjaźń?. Pobrańe z: <https://kobieta.onet.pl/konflikty-zdrady-rywalizacja-przyjazn-kobiet-jest-trudna-bo-kobiety-sa-bardziej/37bxdxx> [dostęp: 1.07.2021].

Mrozik, A. (2014). Siostrzeństwo. W: M. Rudaś-Grodzka, K. Nadana-Sokołowska, A. Mrozik, K. Szczuka, K. Czeżot, B. Smoleń, A. Nasiłowska, E.M. Serafin, A. Wróbel (red.), Encyklopedia gender. Płeć w kulturze (s. 511-514). Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca.

Niebrzydowski, L., Płaszczynski, E. (1989). Przyjaźń i otwartość w stosunkach międzyludzkich. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Pietrzak, E. (2008). Wolność, równość i siostrzeństwo. Łódź: Wydawnictwo WSHE.

Podsiadły-Natorska, E. (2013). Czy kobieca przyjaźń istnieje? Pobrane z: <https://www.papilot.pl/lifestyle/psychologia/20291/czy-kobieca-przyjazn-istnieje> [dostęp: 1.07.2021].

Rose, S., Rodes, L. (1987). Feminism and Women's Friendship. Psychology of Women Quarterly, 11(2), 243-254. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1987.tb00787.x>

Simmel, G. (2005). Socjologia. Tłum. M. Łukasiewicz. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Turkle, S. (2013). Samotni razem. Dlaczego oczekujemy więcej od zdobyczy techniki, a mniej od siebie nawzajem. Tłum. M. Cierpisz. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Wojtach, E. (2018). Czy kobieca przyjaźń istnieje? A może tak naprawdę wszystkie się oszukujemy? Pobrane z: <http://kobietytomy.pl/kobieca-przyjazn-istnieje-a-moze-naprawde-wszystkiesie-oszukujemy/> [dostęp: 1.07.2021].

Joanna Śmigielska **Dwa portrety kobiet. Spojrzenie w przeszłość**

Kałwa, D. (2006). Polska doby rozbiorów i międzywojenna. W: A. Chwalba (red.), Obyczaje w Polsce. Od średniowiecza do czasów współczesnych (s. 221–336). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Fuszara, M. (red.). (2002). Kobiety w Polsce na przełomie wieków. Nowy kontrakt płci?. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Slany, K. (2002). Alternatywne formy życia małżeńsko-rodzinnego w ponowoczesnym świecie. Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos.

Magdalena Grabowska **Feminizm w centrum. Ciągłość i zmiana w ruchu kobiecym w Polsce po 1989 roku**

Ahmed, S. (2004). The Cultural Politics of Emotion. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Ahmed, S. (2017). Living a Feminist Life. Durham, NC: Duke University Press.

Chmielewska, M., Druciarek, M., Przybysz, I. (2017). Czarny Protest. W stronę nowego "kompromisu aborcyjnego. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Desai, M. (2005). Transnationalism: The Face of Feminist Politics Post-Beijing. International Social Science Journal, 57(184), 319-330. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2451.2005.553.x>

Dzwonkowska-Godula, K. (2020). Sprawiedliwość reprodukcyjna - od feministycznego postulatu do naukowej koncepcji. AVANT. Pismo awangardy filozoficzno-naukowej, 11(3). Pobrane z: <http://avant.edu.pl/wp-content/uploads/K-Dzwonkowska-Godula-Sprawiedliwosc reprodukcyjna.pdf> [dostęp: 30.05.2021]. <https://doi.org/10.26913/avant.2020.03.18>

Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny (2020). Raport WKRW - Strategie manipulacji Ordo Iuris. Pobrane z: <https://federa.org.pl/raport-ordo-iuris/> [dostęp: 19.07.2021].

Fuszara, M. (1993). Abortion and the Formation of the Public Sphere in Poland: Reflections from Eastern Europe and the Former Soviet Union. W: N. Funk, M. Mueller (red.), Gender Politics and Post-Communism (s. 241-252). New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429425776-24>

Fuszara, M. (1999). Puch ciągle marny. Gazeta Wyborcza, (168), 11.

Fuszara, M. (2000a). New Gender Relations in Poland in the 1990s'. W: S. Gal, G. Kligman (red.), Reproducing Gender: Politics, Publics, and Everyday Life After Socialism (s. 259-285). Princeton: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9780691228013-011>

Fuszara, M. (2000b). Feminism, the New Millennium, and Ourselves: A Polish View. Signs: Journal of Women in Culture and Society, 4(25), 1069-1075. <https://doi.org/10.1086/495522>

Fuszara, M. (2006). Kobiety w polityce. Warszawa: Wydawnictwo Trio.

Fuszara, M. (2010). Co tam Panie w polityce? Mizogini trzymają się mocno. Gazeta Wyborcza, (168), 3.

Fuszara, M. (2011a). Kobiety w polityce. W: K. Slany, J. Struzik, K. Wojnicka (red.), Gender w społeczeństwie polskim (s. 119-134). Kraków: Zakład Wydawniczy Nomos.

Fuszara, M. (2011b). Kobiety, mężczyźni i władza. W: M. Flis, K. Frysztański, G. Skąpska, P. Polak (red.), Co dzieje się ze społeczeństwem? (s. 115-134). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Fuszara, M. (red.). (2013) Kobiety, wybory, polityka. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Fuszara, M., Tutak-Goll, M. (2014). Małgorzata Fuszara: Konwencja jest oczywistością, ona po prostu być musi. Pobrane z: <https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,96856,16708167,małgorzata-fuszara-konwencja-jest-oczywistoscia-ona-po-prostu.html> [dostęp: 30.05.2021].

Fuszara, M., Siedlecka, E. (2015). Urząd ds. równości trzeba stworzyć na nowo. Pobrane z: <https://wyborcza.pl/7,75398,17712064,urzed-ds-rownosci-trzeba-stworzyc-na-nowo.html> [dostęp: 30.05.2021].

Fuszara, M., Rogojsz, Ł. (2020). Polki czują się odczłowieczone, bo odebrano im prawo wyboru. Pobrane z: <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114884,26581339,polki-czuja-sie--odczlowieczone-bo-odebrano-im-prawo-wyboru.html> [dostęp 30.05.2021].

Fuszara, M. (2021). Feminizm stosowany, czyli bunt kobiet AD 2020. Wykład 28 stycznia 2021 r., Spotkania Mistrzowskie Instytutu Socjologii UJ. Pobrane z: https://socjologia.uj.edu.pl/nauka/spotkania-mistrzowskie/-/journal_content/56_INSTANCE_HcW4YAlqebzj/15033991/147123813 [dostęp: 30.05.2021].

Fuszara, M., Grabowska, M., Mizielińska, J., Regulska, J. (2008). Współpraca czy konflikt? Państwo, Unia i kobiety. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.

Fuszara, M., Zielińska, E. (1994). Progi i bariery, czyli o potrzebie ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn. Biuletyn Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego, (1), 14-24.

Ghodsee, K. (2004). Feminism-by-Design: Emerging Capitalisms, Cultural Feminism, and Women's Nongovernmental Organizations in Postsocialist Eastern Europe. Signs: Journal of Women in Culture and Society, 29(3), 727-753. <https://doi.org/10.1086/380631>

Grabowska, M. (2018). Zerwana genealogia. Działalność społeczna i polityczna kobiet po 1945 r. a współczesny ruch kobiecy. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Grabowska, M., Rawłuszko, M. (2021). Polish #MeToo: When Concern for Men's Rights Derails the Woman's Revolution. W: G. Chandra, I. Erlingsdóttir (red.), The Routledge Handbook of the Politics of the #MeToo (s. 284-302). London-New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367809263-24>

Graff, A., Korolczuk, E. (2018). Gender as 'Ebola from Brussels': The Anticolonial Frame and the Rise of Illiberal Populism. Signs: Journal of Women in Culture and Society, 43(4), 797-821. <https://doi.org/10.1086/696691>

Graff, A. (2021). Gdzie się podziały "macice wyklęte"? W: P. Kosiewski (red.), Język rewolucji (s. 23-25). Warszawa: Fundacja Batorego.

Interia (2020). Strajk kobiet. Sondaż Kantar: 70 proc. Polaków popiera demonstracje. Pobrane z: <https://wydarzenia.interia.pl/polska/news-strajk-kobiet-sondaz-kantar-70-proc-polakowpopiera-demonstr,nld,4865183> [dostęp: 30.05.2021].

Iwasiów, I. (2021). Słowa oporu - wulgaryzmy wywrotowe. W: P. Kosiewski (red.), Język rewolucji (s. 19-21). Warszawa: Fundacja Batorego.

Korolczuk, E. (2016). Bunt kobiet AD 2016. Skąd się wziął i czego nas uczy? W: A. Czarnacka (red.), Przebudzona rewolucja, Prawa reprodukcyjne kobiet w Polsce. Raport 2016 (s. 31-43). Warszawa: Fundacja Izabeli Jarugi-Nowackiej.

Korolczuk, E., Kowalska, B., Ramme, J., Snochowska-Gonzalez, C. (red.). (2018). Bunt kobiet. Czarne Protesty i Strajki Kobiet. Kraków: Europejskie Centrum Solidarności.

Kotiuk, I. (2018). Kalendarium - 100 lat historii walki o prawo do aborcji w Polsce. Pobrane z: <https://archiwumosiatsynskiego.pl/wpis-w-debacie/kalendarium-100-lat-historii-walki-oprawo-do-aborcji-w-polsce/> [dostęp: 30.05.2021].

Kowalczyk, K. (2020). Ile osób bierze udział w Strajku Kobiet. Szef policji się wygadał! No... Pobrane z: <https://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/prawie-pol-miliona-ludzi-naprotestach-psycholog-spoeczny-o-strajku-kobiet/ebbdeng> [dostęp: 30.05.2021].

Król, A., Pustułka, P. (2018). Women on Strike: Mobilizing against Reproductive Injustice in Poland. International Feminist Journal of Politics, 20(4), 1-19. <https://doi.org/10.1080/14616742.2018.1460214>

Krzaklewska, E., Slany, K., Ciaputa, E., Kowalska, B., Ratecka, A., Tobiasz-Adamczyk, B., Warat, M., Woźniak, B. (2016). Gender Equality and Quality of Life in Poland: Research Report. Kraków: Uniwersytet Jagielloński.

Kubisa, J. (2016). Odzyskajmy Polskę dla Kobiet. Pobrane z: <http://krytykapolityczna.pl/kraj/odzyskajmy-polske-dla-kobiet> [dostęp: 30.05.2021].

Łapniewska, Z. (2020). Opieka to najlepsza (po)pandemiczna inwestycja. Pobrane z: <https://krytykapolityczna.pl/gospodarka/opieka-to-najlepsza-popandemiczna-inwestycja/> [dostęp: 30.05.2021].

Majewska, E. (2018). Kontrpubliczności ludowe i feministyczne. Wczesna "Solidarność" i Czarne Protesty. Warszawa: Książka i Prasa.

Murawska, K., Włodarczyk, Z. (2017). Nam się zaczęło pod dupą palić... Czarny protest w perspektywie organizatorek. Warszawa: Instytut Studiów Zaawansowanych Krytyki Politycznej.

Nyanzi, S. (2013). Dismantling Reified African Culture Through Localised Homosexualities in Uganda. *Culture, Health & Sexuality*, 15(8), 952-967. <https://doi.org/10.1080/13691058.2013.798684>

Organizatorki Socjalnego Kongresu Kobiet (2018). Feminizm socjalny, nie liberalny! O tym, dlaczego angażujemy się w ruch kobiecy. Pobrane z: <https://www.ozzip.pl/publicystyka/spoleczenstwo/item/2340-feminizm-socjalny-nie-liberalny-dlaczego-skk> [dostęp: 30.05.2021].

TOK.FM.pl (2020). Prof. Iwasiów: Odkąd używamy wulgaryzmów, druga strona zaczęła nas świetnie słyszeć. Pobrane z: <https://www.tokfm.pl/Tokfm/7,103087,26451380,prof-iwasiow-odkad--uzywamy-wulgaryzmow-to-druga-strona-zaczela.htm> [dostęp: 30.05.2021].

Ramme, J., Snochowska-Gonzalez, C. (2018). Nie/zwykle kobiety. Populizm prawicy, woła ludu a kobiecy suweren. W: E. Korolczuk, B. Kowalska, J. Ramme, C. Snochowska-Gonzalez (red.), *Bunt kobiet. Czarne Protesty i Strajki Kobiet* (s. 85-117). Kraków: Europejskie Centrum Solidarności.

Rawłuszko, M. (2018). Gender Mainstreaming Revisited: Lessons from Poland. *European Journal of Women's Studies*, 26(1), 70-84. <https://doi.org/10.1177/1350506817752012>

Strony internetowe

Aborcyjny Dream Team (2010). Pobrane z: <https://www.facebook.com/aborcyjnydreamteam> [dostęp: 30.05.2021].

Fundusz dla Odmiany (2021). Pobrane z: <https://www.facebook.com/funduszdlaodmiany> [dostęp: 30.05.2021].

Fundusz Feministyczny (2021). Pobrane z: <https://www.facebook.com/funduszfeministyczny> [dostęp: 30.05.2021].

Beata Kowalska, Radosław Nawojski Karty z dziennika kobiecej rewolucji. Szkice z socjologicznego archiwum

Ambroziak, A., Kubis, A., Piasecki, M. (2020). „Maseczki mamy, ust nie zamykamy”. Niezwykły protest ostrzegawczy w centrum Warszawy [ZDJĘCIA]. Pobrane z: <https://oko.press/maseczki-mamy-ust-nie-zamykamy-niezwykly-protest-ostregawczy/> [dostęp: 20.02.2021].

Bearak, J., Popinchalk, A., Ganatra, B., Moller, A.B., Tunçalp, Ö., Beavin, C., Kwok, L., Alkema, L. (2020). Unintended Pregnancy and Abortion by Income, Region, and the Legal Status of Abortion: Estimates from a Comprehensive Model for 1990–2019. *The Lancet Global Health*, 8(9), e1152–e1161. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(20\)30315-6](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30315-6)

Biennale Warszawa (2020). Kogo chroni policja? Dyskusja online. Pobrane z: <https://biennalewarszawa.pl/kogo-chroni-policjadyskusja-online/> [dostęp: 20.02.2021].

Bunt Kobiet (2021). Pobrane z: <https://www.facebook.com/BuntKobiet> [dostęp: 20.02.2021].

CBOS (2020). Oceny działalności parlamentu, prezydenta, Trybunału Konstytucyjnego, policji i Kościoła – komunikat z badań nr 159/2020. Pobrane z: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2020/K_159_20.PDF [dostęp: 20.02.2021].

Center for Reproductive Rights (2021). The World's Abortion Laws. Pobrane z: <https://reproductiverights.org/worldabortionlaws> [dostęp: 20.02.2021].

Dryjańska, A. (2020). „Czas, aby politycy usłyszeli głos młodych”. Ta 17-latką stoi za Falą Sprzeciwu wobec projektu Godek. Pobrane z: <https://natemat.pl/305745,aborcja-i-ustawagodek-jak-mlodzi-stworzyli-akcje-fala-sprzeciwu> [dostęp: 20.02.2021].

European Contraception Policy Atlas (2020). European Parliamentary Forum for Sexual & Reproductive Rights. Pobrane z: <https://www.epfweb.org/node/89> [dostęp: 20.02.2021].

Hawley, J.S. (red.). (1994). Fundamentalism and Gender. Oxford: University Press on Demand.

Interia (2020). Sondaż dla Interii: co trzeci Polak nie ufa policji. Pobrane z: <https://wydarzenia.interia.pl/polska/news-sondaz-dla-interii-co-trzeci-polak-nie-ufa-policji,nId,4874689> [dostęp: 20.02.2021].

Kalendarium (2019). W: E. Korolczuk, B. Kowalska, J. Ramme, C. Snochowska-Gonzalez (red.), Bunt kobiet. Czarne Protesty i Strajki Kobiet (s. 5–16). Gdańsk: Europejskie Centrum Solidarności.

Klepczyński, A. (red.). (2018). Złe traktowanie osób podejrzanych i zatrzymanych przez funkcjonariuszy policji. Raport z badania ankietowego przeprowadzonego wśród adwokatów. Warszawa: Helsińska Fundacja Praw Człowieka. Pobrane z: <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/05/HFPC-zle-traktowanie-podejrzanych-i-zatrzymanych-badanie-ankietowe.pdf> [dostęp: 20.02.2021].

KolejkaPoWolność (2020). Pobrane z: <https://www.facebook.com/events/2735997669862128/> [dostęp: 20.02.2021].

Kowalska, B. (2012). O metodologii feministycznej ogólnie i osobiście. Studia Humanistyczne AGH, 11(2), 69–80. <https://doi.org/10.7494/human.2012.11.2.69>

Kowalska, B. (2020). Nowa Huta 1988. Migawki z utopii. Gdańsk: Europejskie Centrum Solidarności. Pobrane z: https://ecs.gda.pl/library/File/nauka/e-booki/raport/ECS_raport_nowahuta.pdf [dostęp: 20.02.2021].

Kowalska, B., Nawojski, R. (2019). Uwaga, uwaga, tu obywatelki! Obywatelstwo jako praktyka w Czarnych Protestach i Strajkach Kobiet. W: E. Korolczuk, B. Kowalska, R. Jennifer, C. Snochowska-Gonzalez (red.), Bunt kobiet. Czarne Protesty i Strajki Kobiet (s. 43–82). Gdańsk: Europejskie Centrum Solidarności.

Kowalska, B., Nawojski, R., Pluta, M. (2018). KobiECE rewolucje wciąż trwają. W: M. Zielińska, D. Szaban, B. Trzop (red.), Transgraniczność w perspektywie socjologicznej. Europa – podzielona wspólnota? (s. 123–142). Zielona Góra: Lubuskie Towarzystwo Naukowe.

Lister, R. (2008). Od intymności do globalności: refleksje nad płciowym wymiarem obywatelstwa. Tłum. M. Michnowicz. W: E.H. Oleksy (red.), Tożsamość i obywatelstwo w społeczeństwie wielokulturowym (s. 25–39). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Mikołajewska, B. (2020). Akcja jak prowokacja. Błędy policji eskalowały protest w obronie Margot – uważają ex-policjanci. Pobrane z: <https://oko.press/akcja-jak-prowokacja-protest-w-obronie-margot/> [dostęp: 20.02.2021].

- Moje siostry będą bronić (2020). Un violador en tu camino! – pieśń feministyczna: tutorial/układ – Warszawa. Pobrane z: <https://www.facebook.com/watch/?v=536162856963746> [dostęp: 20.02.2021].
- Mouffe, Ch. (2020). The Return of the Political. London–New York: Verso.
- Nieposłuszne (2021). Pobrane z: <https://www.instagram.com/nieposluszne/> [dostęp: 20.02.2021].
- Nowa Fala Aktywizmu (2020). Instagram, post z dn. 19.04.2020. Pobrane z: https://www.instagram.com/p/B_FwNuEg2np/?utm_source=ig_web_copy_link [dostęp: 20.02.2021].
- Pew Research Center (2018). The Age Gap in Religion Around the World. Pobrane z: <https://www.pewforum.org/2018/06/13/the-age-gap-in-religion-around-the-world/> [dostęp: 20.02.2021].
- RPO (2020a). Nie tylko poniżające traktowanie... Końcowy raport KMPT o zatrzymaniach 7 sierpnia w Warszawie. Są konkretne zalecenia dla MSWiA i policji. Pobrane z: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/koncowy-raport-kmpt-o-zatrzymaniach-8-sierpnia-w-warszawie> [dostęp: 20.02.2021].
- RPO (2020b). Jak poprawić zachowania policji – raport KMPT z komisariatów po protestach Strajku Kobiet [synteza]. Pobrane z: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/KMPT%20raport%20z%20zatrzyman%20-%20synteza%20C%2011.01.2021.pdf> [dostęp: 20.02.2021].
- Segato, R.L. (2016). La guerra contra las mujeres. Madrid: Traficantes de Sueños.
- Snitow, A. (2018). Feminizm niepewności: dziennik rodzaju. Tłum. M. Bokiniec. Warszawa: Instytut Wydawniczy Książka i Prasa.
- Strajk Kobiet (2020). Mapa wydarzeń. Pobrane z: <http://strajkkobiet.eu/mapa-wydarzen/> [dostęp: 20.02.2021].
- Struzik, J. (2019). Solidarność queerowa: mobilizacja, ramy i działania ruchów queerowych w Polsce. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Synergion, MSWiA (2015). Raport podsumowujący. Badanie dotyczące problemu występowania w Policji agresji skierowanej przeciwko osobom spoza policji, z którymi funkcjonariusz ma kontakt w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych. Pobrane z: <https://oko.press/images/2018/04/Raport-MSWiA-policja.pdf> [dostęp 20.02.2021].
- Szumiło-Kulczycka, D., Kozub-Ciembroniewicz, K. (2020). Pięć powodów, dla których tzw. wyrok TK jest obarczony błędami. Pobrane z: <https://wyborcza.pl/7,75968,26465114,piec-powodow-dla-ktorych-tzw-wyrok-tk-jest-obarczony-bledami.html> [dostęp: 20.02.2021].
- Touraine, A. (2016). Socjologia wolności. Od narodowych do globalnych ruchów społecznych. Tłum. Ł. Jurczyszyn, E. Konarowska. W: J. Kołtan (red.), Przesilenie. Nowa kultura polityczna (s. 63–77). Gdańsk: Europejskie Centrum Solidarności.
- Wyjeżdżamy Za Ważną Potrzebą (2020). Pobrane z: <https://www.facebook.com/events/311871136450831/> [dostęp: 20.02.2021].
- Wyka, A. (1993). Badacz społeczny wobec doświadczenia. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN.

Marta Rawłuszko **Trzy przekroczenia #MeToo**

Adamiecka-Sitek, A. (2021). "Naszym światem włada nieczułość". #MeToo i transformacja. Didaskalia, (161), 86-134.

Bagiński, P. (2019). "We might give people a sense of the magnitude of the problem": On the Truth Discourse About Violence Against Women in the First Phase of the Polish #MeToo [#JaTeż] Action (October 2017) on Facebook. Stan Rzeczy, 2(17), 161-181. <https://doi.org/10.51196/srz.17.7>

Berendt, Z., Majewska, A. (2021). Prześlępione potencjalności: #MeToo i możliwość zmiany. Polemika z esejem Doroty Sajewskiej 'Przemoc, obscenicznosc, powtorzenie'. Didaskalia, (161), 135-159.

Brown, W. (1992). Finding the Man in the State. Feminist Studies, 18(1), 7-34.
<https://doi.org/10.2307/3178212>

Brownmiller, S. (1993). Against Our Will: Men, Women, and Rape. Fawcett Columbine: Ballentine Books.

Budyn-Kulik, M. (2012). Wybrane wiktymologiczne (i psychologiczne) aspekty zgwałcenia. W: M. Mozgawa (red.), Przestępstwo zgwałcenia (s. 243-280). Warszawa: Wolters Kluwer.

Bumiller, K. (2008). In an Abusive State: How Neoliberalism Appropriated the Feminist Movement Against Sexual Violence. Durham-London: Duke University Press.
<https://doi.org/10.1515/9780822389071>

Burke, T., Adetiba, E. (2018). Tarana Burke Says #MeToo Should Center Marginalized Communities. W: Where Freedom Starts: Sex, Power, Violence #MeToo: A Verso Report (s. 26-34). London-New York: Verso.

Chandra, G., Erlingsdóttir, I. (red.). (2021). The Routledge Handbook of the Politics of the #MeToo Movement. London-New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367809263>

Chandra, G., Erlingsdóttir, I. (2021). Introduction: Rebellion, Revolution, Reformation. W: G. Chandra, I. Erlingsdóttir (red.), The Routledge Handbook of the Politics of the #MeToo Movement (s. 1-23). London-New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367809263-1>

DeKeseredy, W.S. (2021). Bringing Feminist Sociological Analyses of Patriarchy Back to the Forefront of the Study of Women Abuse. Violence Against Women, 27(5), 621-638.
<https://doi.org/10.1177/1077801220958485>

Drwięga, M. (2014). O odwadze mówienia prawdy. Michel Foucault o pojęciu parrêsia: polityczny i etyczny wymiar zagadnienia. Kwartalnik Filozoficzny, 42(4), 81-101.

Dudka, K. (2012). Procesowe aspekty przestępstwa zgwałcenia. W: M. Mozgawa (red.), Przestępstwo zgwałcenia (s. 129-147). Warszawa: Wolters Kluwer.

Dzieciuchowicz, I. (2019). Nastolatka zgwałcona w klubie, w jej krwi pigułka gwałtu. Prokuratura twierdzi, że substancja mogła 'wytworzyć się samoistnie'. Pobrane z:
<http://codziennikfeministyczny.pl/nastolatka-zgwalcona-klubie-jej-krwi-tzw-pigulka-gwaltu-prokuratura-twierdzize-substancja-mogla-wytworzyc-sie-samoistnie-umarza-sprawe/> [dostęp: 11.05.2021].

Foucault, M. (2018). Rządzenie sobą i innymi. Wykłady z College de France 1982-1983. Tłum. M. Herer. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Fundamental Rights Agency (2015). Violence Against Women: An EU-wide Survey. Brussels: Publication Office of the European Union.

Fuszara, M. (1994). Rodzina w sądzie. Warszawa: Zakład Socjologii Obyczajów i Prawa, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski.

Fuszara, M., Szewczyk, P. (2017). Nawet na lewicy istnieje poczucie władzy mężczyzn nad kobietami. Pobrane z: <https://www.newsweek.pl/polska/spoleczenstwo/molestowanie-seksualne-na-lewicy-czy-to-dla-niej-test-wywiad-z-malgorzata-fuszara/03qdt4f> [dostęp: 11.05.2021].

Grabowska, M., Rawłuszko, M. (2016). Powszechność i trwałość przemocy seksualnej wobec kobiet: wyzwania metodologiczne i wyniki badań ankietowych. W: M. Grabowska, A. Grzybek (red.), Przełamać tabu. Raport o przemocy seksualnej (s. 11-77). Warszawa: Fundacja na Rzecz Równości i Emancypacji STER.

Grabowska, M., Rawłuszko, M. (2019). Między utopią a dystopią. Kilka refleksji o polskim #MeToo. W: K. Slany, J. Struzik, B. Kowalska, M. Ślusarczyk, M. Warat, E. Krzaklewska, E. Ciaputa, A. Król, A. Ratecka (red.), Utopie kobiet... 100 lat praw wyborczych kobiet (1918-2018) (s. 261-297). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Grabowska, M., Rawłuszko, M. (2021). Polish #MeToo: When Concern for Men's Rights Derails the Woman's Revolution. W: G. Chandra, I. Erlingsdóttir (red.), The Routledge Handbook of the Politics of the #MeToo Movement (s. 284-302). London-New York: Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780367809263-24>

Gruber, A. (2021). The Feminist War on Crime: The Unexpected Role of Women's Liberation in Mass Incarceration. Oakland: California University Press. <https://doi.org/10.1525/9780520973145>

Halberstam, J. (2021). Wieners, Whiners, Weinstein, and Worse. W: G. Chandra, I. Erlingsdóttir (red.), The Routledge Handbook of the Politics of the #MeToo Movement (s. 182-185). London-New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367809263-16>

Haraldsdóttir, F. (2021). Being a Disabled Feminist Killjoy in a Feminist Movement W: G. Chandra, I. Erlingsdóttir (red.), The Routledge Handbook of the Politics of the #MeToo Movement (s. 221-229). London-New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367809263-19>

Hart, Ch.G. (2019). The Penalties for Self-reporting Sexual Harassment. Gender & Society, 33(4), 534-559. <https://doi.org/10.1177/0891243219842147>

Helios, J., Jedlecka, W. (2017). Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane. Wrocław: E-Wydawnictwo, Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Holland, A. (2020). Dziaders z żartu zmienił się w maczugę, którą okłada się przeciwnika, a chętniej sojusznika. Pobrane z: <https://wyborcza.pl/magazyn/7,124059,26594409,agnieszka-holland-dziaders-z-zartu-zmienil-sie-w-maczuge.html> [dostęp: 11.05.2021].

Informator Statystyczny Wymiaru Sprawiedliwości (2021). Skazania prawomocne z oskarżenia publicznego - dorośli - wg rodzajów przestępstw i wymiaru kary w l. 2008-2018. Pobrane z: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/> [dostęp: 11.05.2021].

Iwasiów, I. (2017). #MeToo bez żadnego 'ale'. Pobrane z: <https://www.dwutygodnik.com/artykul/7547-metoo-bez-zadnego-ale.html> [dostęp: 11.05.2021].

Kaim, A. (2011). Polskie media wobec przemocy seksualnej. W: J. Piotrowska, A. Synakiewicz (red.), Dość milczenia. Przemoc seksualna wobec kobiet i problem gwałtu w Polsce (s. 72-86). Warszawa: Fundacja Feminoteka.

Kościańska, A. (2012). 'Nie' znaczy 'tak'? Dyskurs ekspercki na temat przemocy seksualnej wobec kobiet w prasie polskiej od lat 70. XX w. do dziś. Zeszyty Etnologii Wrocławskiej, 1(16), 37-53.

Kowalewska, J. (2020). 'Zuzanno, jesteście z Tobą'. Sprawa o gwałt. Będzie więc przed sądem

w Szczecinie. Pobrano z: <https://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/7,34939,26092908,zuzanno-jestesmy-z-toba-sprawa-o-gwalt-bedzie-wiec-przed.html> [dostęp: 11.05.2021].

Lonsway, K.A., Fitzgerald, L.F. (1994). Rape Myths: In Review. Psychology of Women Quarterly, 18(2), 133-164. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1994.tb00448.x>

MacKinnon, C.A., Mitra, D. (2018). Sexual Harrassment in the Age of #MeToo. Pobrane z: <http://signsjournal.org/mackinnon-metoo/> [dostęp: 11.05.2021].

Malinowska-Bizon, A. (2021). Gwałt czy nie gwałt? Rozważania na tle dwóch wyroków sądów apelacyjnych. Pobrane z: <http://lexso.org.pl/2021/01/11/gwalt-czy-nie-gwalt-rozwazania-na-tle-dwoch-wyrokow-sadow-apelacyjnych/> [dostęp: 11.05.2021].

Nawrocka, Z., Paulina, Julia, Magda, Anna, Weronika (2013). Gwałt. Głos kobiet wobec społecznego tabu. Warszawa: Instytut Wydawniczy Książka i Prasa.

Niziołek, G. (2017). (Kontr)rewolucja seksualna. Pobrane z: <https://www.dwutygodnik.com/artukul/7536-kontrrewolucja-seksualna.html> [dostęp: 11.05.2021].

Płatek, M. (2001). Przestępstwo zgwałcenia w świetle prawa i z perspektywy osób poszkodowanych. W: J. Piotrowska, A. Synakiewicz (red.), Dość milczenia. Przemoc seksualna wobec kobiet i problem gwałtu w Polsce (s. 23-43). Warszawa: Fundacja Feminoteka.

Puto, K. (2020). Drodzy dziadersi, 'wypierdalać' jest również do was. Pobrane z: <https://krytykapolityczna.pl/kraj/drodzy-dziadersi-mowi-do-was-kaja-puto/> [dostęp: 11.05.2021].

Ratecka, A. (2018). O przemocy seksualnej... Niepublikowane wystąpienie podczas konferencji "Kobiece utopie w działaniu", 21-22 września 2018. Kraków: Uniwersytet Jagielloński.

Renkiewicz, A., Duniewska, M. (2015). Zasadność ścigania z urzędu przestępstwa gwałtu. Studia Lubuskie: Prace Instytutu Prawa i Administracji Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sulechowie, 11, 57-75.

Ruch na rzecz przeciwdziałania nadużyciom seksualnym (2019). Apel o odwołanie organizowanego w Szkole spotkania z Romanem Polańskim. Pobrane z: <https://www.petycjeonline.com/apel-o-odwoanie-organizowanego-w-szkole-spotkania-z-romanem-polaskim> [dostęp: 11.05.2021].

Sajewska, D. (2020). Przemoc, obsceniczność, powtórzenie. Didaskalia, (160), 6-36.

Snitow, A. (2018). Talking Back to the Patriarchy. Pobrane z: <https://www.dissentmagazine.org/article/talking-back-to-patriarchy-feminist-history-tone-exuberance> [dostęp: 11.05.2021]. <https://doi.org/10.1353/dss.2018.0032>

Staśko, M., Wieczorkiewicz, P. (2020). Gwałt polski. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.

Szewczyk, P. (2019). Aleksandra z Elbląga o życiu po gwałcie: Słyszałam nieraz: Z tą panią nie współpracujemy, bo to 'ta zgwałcona'. Pobrane z: <https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,53662,24805445,nie-wstydze-sie.html> [dostęp: 11.05.2021].

Vigarello, G. (2010). Historia gwałtu. Od XVI do XX wieku. Tłum. A. Leyk. Warszawa: Wydawnictwo Aletheia.

Walby, S. (1990). Theorizing Patriarchy. Oxford: Blackwell Publishers.

Watts, Ch., Zimmerman, C. (2002). Violence Against Women: Global Scope and Magnitude. The Lancet, 359(9313), 1232-1237. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)08221-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)08221-1)

World Health Organization (2021). Violence Against Women. Pobrane z: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> [dostęp: 11.05.2021].

Wrona, G. (2016). Konflikt a przemoc. Zastosowanie art. 207 §1 KK w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Niepublikowana praca doktorska napisana pod kier. prof. dr hab. Moniki Płatek. Warszawa: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Wrzyszczyk, A. (2012). Karalność zgwałcenia na ziemiach polskich do pierwszych lat II Rzeczypospolitej. W: M. Mozgawa (red.), Przepisy o przestępstwach seksualnych (s. 9-29). Warszawa: Wolters Kluwer.

Jacek Kochanowski **Homofobia z perspektywy queer. Od odrazy do systemu segregacji**

Baudrillard, J. (2005). Symulakry i symulacja. Tłum. S. Królak. Warszawa: Wydawnictwo Sic!

Bosia, M.J., Weiss, M.L. (red.). (2013). Global Homophobia: States, Movements and the Politics of Oppression. Urbana–Chicago–Springfield: University of Illinois Press.

Butler, J. (2008). Uwikłani w płeć. Feminizm i polityka tożsamości. Tłum. K. Krasuska. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.

Debord, G. (2006). Społeczeństwo spektaklu oraz Rozważania o społeczeństwie spektaklu. Tłum. M. Kwaterko. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.

Derrida, J. (1992). Pismo filozofii. Wybór B. Banasiak, tłum. K. Matuszewski, B. Banasiak, P. Pieniążek. Kraków: Inter Esse.

Derrida, J. (2007). Pozycje: rozmowy z Henri Ronsem, Julią Kristevą, Jean-Louis Houdebinem i Guy Scarpettą. Tłum. A. Dziadek. Katowice: FA-art.

Firestone, S. (1970). The Dialectic of Sex: A Case for Feminist Revolution. New York: Morrow.

Foucault, M. (1998). Nadzorować i karać. Tłum. T. Komendant. Warszawa: Wydawnictwo Fundacji Aletheia.

Foucault, M. (2000). Historia seksualności. Tłum B. Banasiak, K. Matuszewski. Warszawa: Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”.

Giddens, A. (2003). Stanowienie społeczeństwa. Zarys teorii strukturacji. Tłum. S. Amsterdamski. Poznań: Zysk i S-ka.

hooks, b. (2008). Margines jako miejsce radykalnego otwarcia. Tłum. E. Domańska. Literatura na Świecie, (1–2), 108–117.

Jary, D., Jary, J. (red.). (2006). Collins Web-linked Dictionary of Sociology. New York: Harper-Collins Publishers.

Kochanowski, J. (2008). Spektakl i wiedza. Perspektywa społecznej teorii queer. Łódź: Wydawnictwo „Wschód-Zachód”.

Kowalczyk, R., Tritt, R.J., Lew-Starowicz, Z. (2016). LGB. Zdrowie psychiczne i seksualne. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL.

Kristeva, J. (2007). Potęga obrzydzenia. Esej o wstręcie. Tłum. M. Falski. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

McIntosh, M. (1998). The Homosexual Role. W: P. Nardi, B.A. Shneider (red.), Social Perspectives in the Lesbian and Gay Studies: A Reader (s. 68–76). London–New York: Routledge.

Rubin, G. (2004). Rozmyślając o seksie. Zapiski w sprawie radykalnej teorii polityki seksualności. Tłum. J. Mizielińska. Lewą Nogą, (16), 164–224.

Weinsberg, G. (1972). Society and the Healthy Homosexual. New York: St Martins Press.